

*Antanas Smetona, Respublikos Prezidentas,
kurio vardadienį švenčiame birželio 13 d.*

Politikos apžvalga

PRANCŪZIJOS IR BALTIJOS VALSTYBIŲ BENDRADARBIAVIMAS

Paskiausiai Prancūzija ir Baltijos valstybės vis glaudžiau bendradarbiauja. Šiomis dienomis Paryžiuje buvo steigiamasis Prancūzijos-Baltijos komiteto susirinkimas. Susirinkimui pirmininkavo parlamento užsienių komisijos pirmininkas Plastide. Tai susirinkimui suteikė ypatingą svarbumą. Susirinkime dalyvavo visų trijų Baltijos valstybių įgalioti ministrai Prancūzijai. Pirmininkas savo kalboje pabrėžė, kad Baltijos valstybės yra mažos savo teritorijomis, bet stiprios savo tradicijomis ir gajumu. Toliau jis pareiškė, kad prancūzų politiniai sluoksniai dabar yra pasiryžę labiau susiartinti su Baltijos valstybėmis ir jas įvairiai remti.

ŽENEVOS LAIKRAŠTIS APIE BALTIJOS VALSTYBIŲ IR LIETUVOS SAUGUMO SVARBUMĄ VISAI EUROPAI

Ženevos laikraštis „Les Messagers des Nations“ paskutiniame savo numeryje paskelbė daug straipsnių apie Lietuvą, ir, apylamai, apie Baltijos valstybes. Laikraštis pabrėžia, kad visos Europos valstybės turi garantuoti Baltijos valstybių neutralumą. Jau vien dėl to, kad Baltijos valstybės stiprina Baltijos jūros laisvę, turi būti garantuotas jų neutralumas. Jeigu Baltijos jūroje įsigalėtų Vokietija arba net Sovietų Rusija, tai kiltų pavojus laisvam plaukimui kitų valstybių laivų.

Specialiai dėl Lietuvos laikraštis rašo, kad Klaipėdos konvencijos signatarai visiškai be reikalo kreipėsi į Kauną, jie turėjo kreiptis į Berlyną, nes signatarai garantavo ne tik klaipėdiškių autonomiją, bet ir Lietuvos suverenines teises į kraštą. Tačiau vokiečiai mėgino šias teises sulaužyti, išikišdami į Klaipėdos reikalus. Pažymėtina, kad šis laikraštis leidžiamas Ženevoje, stovi arti Tautų Sąjungos politinių sluoksnių ir todėl jo balsas, be abejo, turi didelės svarbos.

KAIP VOKIEČIAI SUTIKO MŪSŲ MINISTERIO LOZORAČIO KALBĄ

Vokiečių spauda labai pikta aiškina ministerio Lozoraičio kalbą užsienių politikos ir Klaipėdos reikalais. Jie praleidžia daug kalbos vietų ir aiškina taip, kaip jiems patinka. Vokiečių laikraščiai stengiasi įrodyti, kad ministerio Lozoraičio kalba buvo įžūli, kad jis kalbėjo apie Klaipėdą, iškreipdamas faktus ir t.t. Tačiau kiti Europos laikraščiai pabrėžė, kad faktus iškreipė vokiečių spaudos agentūros ir perdavė kalbą visiškai neteisingai.

LATVIJOS SPAUDA APIE MINISTERIO LOZORAČIO KALBĄ

Latvijos spauda irgi rašo apie ministerio Lozoraičio kalbą. Latvių laikraščiai objektyviai perduoda kalbos turinį, pabrėžia jos ramų toną ir linki, kad kalboje nujaušta gera valia rastų atgarsio ir kitoj Nemuno pusėj. Tai būtų naudinga visoms Baltijos valstybėms.

PRANCŪZIJA RAGINA VOKIETIJĄ PRISIDĖTI PRIE RYTŲ PAKTO

Prancūzijos užsienių reikalų ministeris Lavalis šiomis dienomis įteikė vokiečių vyriausybei notą dėl Rytų pakto. Notoje paminėta, kad vokiečių užsienių reikalų ministeris Neurathas Strezos konferencijos laiku pareiškė Anglijos atstovui Vokietijoje, kad vokiečiai yra pasiryžę sudaryti sritinį Rytų Europos paktą nepuolimo ir neteikimo užpuolikai pagalbos pagrindais. Todėl Prancūzija pasirengusi toliau varyti pasitarimus šia linkme ir klausia vokiečių vyriausybės koks jos nusistatymas šiuo atžvilgiu dabartiniu metu.

ITALIJOS SPAUDA PRIEŠ ANGLIJĄ

Šiomis dienomis Milane posėdžiavo italų — abisiniečių taikos komisija. Taikos komisijos sesijos išvakarėse italų spauda paskelbė straipsnius prieš anglus. Tuose straipsniuose nurodoma, kad anglai yra nepalankiai nusistatę prieš italus ir nori silpninti italų įtaką Afrikoje, todėl jie kursto abisiniečius.

NAUJOS ČEKOSLOVAKIJOS VYRIAUSYBĖS UŽDAVINIAI

Jau sudaryta naujoji Čekoslovakijos vyriausybė, į kurią įeina agrarų partijos, socialdemokratų ir amatininkų atstovai. Taigi, vyriausybė yra mišri ir nedaug tesiskiria nuo buvusios. Ministeriu pirmininku pasiliko buvęs ministeris pirmininkas Malypetras. Užsienių reikalų ministeriu pasiliko nuolatinis Čekoslovakijos užsienių reikalų ministeris dr. Benešas, kuris yra prezidento Masaryko artimiausias draugas ir mokinys ir eina jo keliais. Taigi, vyriausybės politika nepasikeis ir Čekoslovakija ir toliau palaikys draugingumą su visomis tomis valstybėmis, su kuriomis palaikė ligi šiol. Tarp tų čekoslovakų spauda įskaito ir Pabaltijo valstybes. Kaip žinoma, čekoslovakų užs. reikalų ministeris dr. Benešas savo pasikalbėjime su Lietuvos žurnalistų delegacija pabrėžė čekoslovakų-lietuvių santykių draugingumą ir abiejų valstybių bendradarbiavimą taikos išlaikymui.

PRANCŪZŲ SPAUDA APIE VOKIEČIŲ PLANUS KLAIPĖDOJ IR RYTŲ EUROPOJE

Žinomas prancūzų politikos laikraštis „Journal des Debats“ šiomis dienomis paskelbė savo Baltijos valstybių korespondento straipsnį apie Klaipėdos problemą ir vokiečių planus Rytų Europoje.

Laikraštis rašo, kad vokiečiai visiškai melagingai tvirtina, jog Klaipėdos krašte yra vokiečių dauguma. Iš tikrųjų, Klaipėdos krašte yra apie 80—90% lietuvių ir net 60% kalba lietuviškai. Tačiau Berlyno vadai daro ką galėdami, kad Klaipėdos krašte vokiečiai veiktų prieš Lietuvą. Mat, jie svajoja apie žygius į Rytų Europą ir pirmiausia apie Klaipėdos prijungimą prie Reicho. Todėl, rašo toliau laikraštis, Lietuvos vyriausybė turi imtis visų priemonių, kad kraštas nepatektų į svetimas rankas. Laikraštis pagaliau dar priduria, kad reikiant verčiau ir tikslingiau nevykdyti griežtai Klaipėdos statuto, negu duoti vokiečiams galimumą įvykdyti ekspansiją į rytus per Klaipėdą.

ANGLAI PATEISINA LIETUVOS POZICIJĄ VOKIETIJOS ATŽVILGIU

Žymus anglų laikraštis „Morning Post“ šiomis dienomis įdėjo straipsnį apie Klaipėdą. Šiame straipsnyje nurodoma, kad Vokietija pradėjo bekraujį karą prieš Lietuvą ir šio karo priemonės yra ekonominės represijos ir neleistina propaganda. Vokiečiai tvirtina, kad Lietuva nesilaiko Klaipėdos konvencijos ir naikina Klaipėdos autonomiją. Tačiau, rašo toliau laikraštis, tai yra nepagrįsta. Atvirkščiai, tik vokiečiai kišasi į Klaipėdos reikalus, kuris yra grynai Lietuvos reikalas, Tilžėje laiko net specialų komisarą Klaipėdos reikalams, todėl Lietuva yra priversta imtis priemonių savo suvereninėms teisėms apginti. Dėl šio straipsnio vokiečiai labai pasipiktino.

NAUJOJI PRANCŪZŲ VYRIAUSYBĖ

Kaip žinoma, sudaryta Bouissono vyriausybė išsilaukė tik iki pirmojo parlamento posėdžio ir tuoj buvo nuversta, nes parlamentas nesutiko suteikti jai ypatingų įgaliojimų finansų srity, nors jau buvo prižadėta invalidams ir, apylamai, karo veteranams, kad jų pensijos ir pašalpos nebus mažinamos.

Naują vyriausybę sudarė ligšiolinis užsienių reikalų ministeris Lavalis. Jis liko ir užsienių reikalų ministru, todėl aišku, kad Prancūzijos užsienio politika nepasikeis. Lavalis yra bepartinis jaunas ir labai gabus valstybės vyras Prancūzijoje. Dabar parlamentas suteikė Lavalui nepaprastus įgaliojimus. Mat, parlamentas įsitikino, kad vyriausybės krizė gali būti pragaistinga Prancūzijai.

ČEKOSLOVAKIJOS IR SOVIETŲ RUSIJOS POLITINIS BENDRADARBIAVIMAS PLEČIASI

Čekoslovakija ir Sovietų Rusija vis glaudžiau bendradarbiauja. Šiomis dienomis čekoslovakų užsienių reikalų ministeris Benešas lankėsi Maskvoje. Ši kelionė dar labiau sustiprins jų bendradarbiavimą ir kartu tą valstybių grupę, kuri siekia sudaryti Rytų paktą ir sutvarkyti Rytų Europos santykius.

Laidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius mjr. Balčiūnas

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės alkštė, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr. **KAINA:** visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Lietuvos Respublikos Prezidentas Antanas Smetona

(Birželio 13 dienos proga)

Kone pačiame etnografinės Lietuvos viduryje, Ukmergės apskrityje, Taujėnų valsčiuje, paliai Lėno ežerą yra Užulėnio kaimas. Didingų miškų supama jo gamta dvelkia gilia rimtimi, o dūminės pirkios ir jų menkas turtas primena primityvią žilosios senovės kultūrą. Žmonės, neseniai nusimetę baudžiavos jungą, gyveno skurdžiai ir tik didžiu trūsu ir nepalauži ma energija užsidirbdavo duonos kasdieninės. Ir štai šiame materiališka skurdžiame, bet galingos gamtos bei didžio vargo užgrūdintame, protėvių dvasinės kultūros kupiname kampelyje Apvaizda lėmė gimti didžiajam Nepriklausomos Lietuvos kūrėjui, pirmajam ir dabartiniam jos Respublikos Prezidentui Antanui Smetonai.

Jis gimė 1874 metais rugpiučio 10 d. Nuostabaus grožio motulės sekamos pasakos skatino džiaugtis gyvenimu, o liūdno, kaip ir visa anuometinio lietuvio butis, dainos žadino ilgesį, norą veržtis į platesnius horizontus. Tat anksti pajuto nenugalimą mokslo troškulį. Bet jo tėvas, kelių hektarų žemės savininkas, tegalėjo jį tik pradžios mokyklą išleisti. Visą mokslo našta pats ryžos pasiimti ant savo pečių. Ji buvo sunki, kaip Golgotos kryžius, tačiau vedanti šviesos takais, kurie teikia drąsos ir skaisčių vilčių. Jis savo lėšomis mokėsi Palangos progimnazijoje, Mintaujos ir Petrapilio gimnazijose ir Petrapilio universitete, kurio teisių fakultetą pabaigė 1902 metų rudenį.

Pabaigęs aukštuosius mokslus, A. Smetona sugrįžo į buvusią didžiųjų Lietuvos kunigaikščių sostinę Vilnių; čia pradėjo intensingai dirbti savo pavergtajai tėvynei. Gerai pasirengęs visuomeniniam darbui ir puikiai pažindamas Lietuvos gyvenimą, jis tuojau iškilo į pirmąsias lietuvių veikėjų eiles: dalyvauja pirmoje lietuvių Vilniaus Žinių dienraščio redakcijoje, išrenkamas į Didžiojo Vilniaus Seimo prezidiumą, kurį laiką redaguoja Lietuvos Ūkininko savaitraštį. Visur pasireiškia didelio patyrimo, gyvenimiškos išminties bei takto visuomenininku. Kritiškai vertindamas anuometinį įvairiomis srovėmis suskydusį lietuvių visuomeninį bei politinį veikimą, jis priėjo išvados, kad lietuviams, siekiant laisvės, reikia vienybės ir didesnio susirūpinimo savo tautos kultūra. Tam reikalui 1907 m. drauge su žinomu lietuvių rašytoju, vienu iš žymiausių spaudos draudimo gadynės kovotojų, kun. Juozu Tumu-Vaižgantu įsteigė Vilties laikraštį, kuris sėkmingai konsolidavo lietuvių pajėgas ir tiesė tautinės ideologijos pagrindus.

Antanas Smetona žymiausias lietuvių tautos ideologas, padėjęs savosios ideologijos pagrindan tautinę vienybę ir tautinės kultūros kėlimą. Jis savo gausinguose straipsniuose ragina lietuvių visuomenę labiau branginti ir ugdyti gimtąją kalbą, kurios turtų pataria semtis iš įvairių tarmių. Šalia gimtosios kalbos, jis daug dėmesio kreipia į meną, kuriame stipriausiai pasireiškia tautos siela. Jis įrodinėjo, kad liaudies ir me-

nininkų kūryba turi eiti šalimais, nes menininkai, nukrypę nuo liaudies kūrybos, kažin ar begalėtų būti savo tautos meno reiškėjais. Jis be galo vertindamas ir brangindamas liaudies meną, kuriame esanti ikūnyta lietuvių dailės sąmonė, ragino visuomenę rinkti jos kūrinius, kurie neglobojami žūsta arba svetimtaučių kitur gabenami. Jam rūpėjo, kad lietuviai tinkamai vertintų savosios kultūros dvasią, atgytų savaimė dailės skonį.

Nemažiau už gimtąją kalbą bei meną A. Smetonai rūpėjo ir lietuvių tautos praeitis, etnografija, lietuviškos mokyklos, organizacinis gyvenimas etc. Trumpai sakant, visa tai, kuo pasireiškia tautos kultūra plačia to žodžio prasme. Suprasdamas, kad inteligentai yra tautinės kultūros saikas, kuriuo seikėjamas jos kultūringumo laipsnis, jis savo straipsniais kvietė lietuvius inteligentus, išblaškytus po didžiuosius Rusijos plotus, grįžti į tėvynę, būti savajai tautai žiburiu, spindinčiu minioms savo šviesiu protu. Inteligentai turi būti viršum minios pakilę ne tiek savo paviršium, kiek protu ir dorove. Jei inteligentas neturįs tų savybių, tai jis esąs viena tuštuma, kuri nešviečia ir nešildo. Jis lietuvių šviesuomenę stengėsi kuo glaudžiausiai susieti su tautos kamieniu, liaudimi. Juk didžiausia lietuvių tautos tragedija praeityje ir buvo ta, kad jos šviesuomenė — bajorija atsijo nuo tautos kamieno ir, pamiršusi protėvių kultūrą, pradėjo vaikytis svetimųjų tautų dvasios blizgučius, kol pagaliau visai nutauto ir savo tėvynei užtraukė nelaisvės pančius. Dabar Antanas Smetona tą praeities klaidą, kiek galėdamas taisė, ir jam šis darbas vyko.

Kilus didžiajam karui, lietuviai A. Smetonos veiklos dėka parodė didelį vieningumą ir nepriklausomam gyvenimui subrendimą. Vokiečių okupacijos metu A. Smetona pasiliko gyventi Vilniuje ir, suorganizavęs aplink save žymesnius veikėjus, drauge su jais ruošė Lietuvą nepriklausomybei. Jis, nors baigęs teisių mokslus, neadvokatavo, negynė teismuose paskirų žmonių bylų, bet ruošės nuskriaustosios tautos bylai ir, atsiradus progai, iškėlė visam pasauliui jos laisvės ieškinį. Lietuvos Nepriklausomybės reikalais daug kartų važinėjo į užsienius, o sugrįžęs į Lietuvą dirbo Valstybės Taryboje, kurios pirmininku buvo. 1918 m. vasario 16 d. Valstybės Taryba, A. Smetonai pirminkaujant, Lietuvą paskelbia nepriklausoma valstybe. 1919 m. balandžio 4 d. A. Smetona buvo išrinktas pirmuoju Lietuvos Respublikos Prezidentu ir tose pareigose išbuvo ligi 1920 metų birželio 13 d. Jam prezidentaujant Lietuvai padaryta daug svarbių darbų, daug didelių žygių nuveikta. Tuo metu buvo suorganizuota mūsų kariuomenė, sudarytas valstybinis aparatas, išvyti iš Lietuvos bolševikai ir bermontininkai, nustatyti mokesčiai, sutvarkyti finansai, paruošta laikinoji konstitucija, įsteigtos pirmosios mokyklos, iš-

Antanas Smetona ir kariuomenė

1. PRAEITIS — STIPRYBĖS ŠALTINIS

Kariuomenė yra valstybės nepriklausomybės laidas, tautos idealų vykdytoja. Maža tesveria, anot A. Smetonos, tautos teisė, jeigu jos neparemia tautos kalavijas. Todėl kariuomenė yra kiekvienos tautos teisių sargas, jos galingumo išreiškėja ir pasididžiavimas. Jos eilėse sutelktas pats sveikiausias bei stipriausias tautos elementas. Karys gi, pasiryžęs kiekvieną valandą paaukoti savo gyvybę už tautos laisvę, už jos idealus, yra garbingiausias tėvynės sūnus.

Senovėje lietuviai turėjo narsių karžygių, apie kurių didžius darbus byloja kronikos ir senieji mūsų piliakalniai su gražiais savo padavimais. Patekusi svetimųjų tautų įtakon ir pristokusi didžiųjų vadų Lietuva prarado laisvę ir keletą amžių nešė sunkią vergovės našta. Tačiau, ir svetimųjų slėgiami, lietuviai nepamiršo savo garsiosios praeities, kurią puošia narsiųjų karių didingi žygiai. Toji praeitis stiprino jėgas kovoje su rusais, gailino viltį nepriklausomos Lietuvos.

Dabartinis mūsų Tautos Vadas ir visų ginkluotųjų jėgų viršininkas Valstybės Prezidentas A. Smetona gimnazijoje ir universitete uoliai skaitė raštus apie mūsų tautos praeitį, pats jais žavėdavos bei stiprindavo savo tautinę sąmonę, o vasaromis, parvykęs į gimtinę atostogų, slapčia tarp savo apylinkės jaunomenės skleisdavo iš jų įgytąsias žinias. Jis pargabendavo ir draudžiamųjų lietuvių kalba knygėlių, tarp jų kartą parsivežė ir Zonaviko (poeto Maironies) parašytą Lietuvos istoriją. Iš jos kaimo jaunimas patyrė, kad Lietuva kitados buvusi didelė ir galinga valstybė, o jos praeitis graži, kaip kokia pasaka. Įsisvajojus į tą praeitį, nekartą kildavo graudus, kaip prarastoji laimė, klausimas: argi nė dalis jos nebegriš?

— Ir kas gi būtų Lietuvai atgyti? Vėl tapti valstybe su savo kariuomene? Tai netikėtinas dalykas! Agi nieko neturime. . . Kad bent lietuvių raštas nebūtų draudžiamas, kad katalikų tikėjimas nebūtų varžomas,

gautas Lietuvos valstybės de facto pripažinimas iš Anglijos, Prancūzijos, Šveicarijos ir Skandinavų valstybių. Tais darbais jis Lietuvos nepriklausomai valstybei padėjo tvirtus pagrindus.

Pasitraukęs nuo valstybės vairo A. Smetona atsidėjo mokslui ir savo mėgiamajai publicistikai. 1922 m. jis buvo pakviestas į Lietuvos Universiteto humanitarinių mokslų fakultetą, kur ketverius metus dėstė senovės filosofijos istoriją, etiką, poetiką ir lietuvių kalbos stilistiką. Tačiau, ir Universitete dirbdamas, jis budriai stovėjo Lietuvos Nepriklausomybės sargyboje: kiekvieną kritišką valstybei valandą garsiai skambėjo spaudoje jo autoritetingas balsas. Nuosekli, stipriais argumentais paremta jo nuomonė daug dalykų gerojon pusėn pakreipė. Lietuvos valstybės vairui smarkiai kryptelėjus kairėn ir tautos laisvei atsidūrus pavojuje, kariuomenė Antaną Smetoną vėl pakvietė valstybei vadovauti. Ir štai nuo 1926 metų gruodžio 17 d. jis sėkmingai Lietuvos valstybei vadovauja. Už savo didžius tautai nuopelnus bei gilią valstybinę išmintį Antanas Smetona lietuvių vadinamas Tautos Vadu.

A. Merkelis.

kad mūsų šeimoms būtų leidžiama pirkti žemės savo krašte. Žodžiu sakant, kad lietuviai būtų sulyginti Lietuvoje su rusais. Jei to pasiektume, tai jau būtų me laimingi. O toliau? Kas gali ateitį išpėti! Juk ir rusų galybė ne amžina. Po daugelio metų gali ištikti karas, Rusija subyrėti, tada ir Lietuva atsipa-

Respublikos Prezidentas savo tėviškėje su kaimynais

laiduotų iš jos jungo — svajodavo A. Smetona, prisiskaitęs Ad. Mickevičiaus, Kraševskio ir T. Narbuto raštų apie garsiąją Lietuvos praeitį.

II. LIETUVOS KARALAITĖ — TIKROJI TEISYBĖ

Štai vienas labai charakteringas įvykis, vaizdžiai parodąs anų laikų lietuvių tautinę nuotaiką. A. Smetona, po vasaros atostogų sugrįžęs į universitetą, rudenio gavo iš savo gimtojo Užulėnio kaimo laišką, kurį parašė vienas jo kaimynas, amžininkas, mažų dienų draugas. Jis savo laiške rašė, kad neseniai viešėjęs Apitaujėny pas gimines ir dabar neiškenčias nepranešęs vieno gražaus apsakymo, girdėto tenai svečiuose iš vieno žmogaus. Jei A. Smetonai patiksią, tai gal jis kam sunaudosiąs. Tas žmogus tikinęs, kad tai esąs ne prasimanymas, bet tikroji tiesa, jo girdėta iš vieno ūkininko nuo Paukmergio. Šis jam taip papasakojęs:

„Neseniai grįžo iš Kauno vienas bernaitis, atatarnavęs kariuomenę, ir pasakojo. Kas jo draugui, kitam kareiviui, atsitikę, tai buvę nepaprasta, dargi klaiku. Vieną naktį per sapną kana kas liepiąs jam eiti ant Žaliojo Kalno ažuolyan:

— Rasi tenai, sako, akmenį, o po tuo akmeniu duris. Atidaryk jas ir eik požemin. Ten pamatysi didelius gražius rūmus. Kas reikia toliau daryti, tau bus pasakyta. Tik eik ir niekam nesakyk apie savo žygį.

Nubudęs kareivis ir susirūpinęs, bet nėjęs. Lyg ir baugu pasidare. Antrą naktį ta pat jam įsisapnavę. Bet ir vėl nepaklausęs sapno... Nėjęs. Ir kaip eisi, vyresniojo nepasiklausęs? Juk uždrausta, bet kur vaikščioti, nieko nepranešus savo vyresnybei. Atėjo trečia naktis. Ima kareivį nerimas, ir miego eiti ne-drąsu. Gi ims ir vėl kas klaiku įsisapnuos. Ir tikrai: tik spėjo sumerkti akis, tik užsnūdo, ir vėl ta pat sapnuojasi, vėl kana keno balsas liepiąs jį eiti ant Žaliojo Kalno ir daryti, kaip pirma buvę sakyta.

Dubingių pr. mok. mokiniai reikšmingai sutinka Respublikos Prezidentą

Andrikonio foto

— Eik, tik niekam nesakyk apie savo žygį.

Ką darysiąs? Išsiruošęs ir nuėjęs. Radęs, kaip buvo sakyta, ažuolyne akmenį, o po juo duris. Atsidaręs ir įėjęs požemin. Didžių gražių rūmų prieangyje stovįs senelis žilabarzdis ir sakąs kareiviui:

— Šie rūmai, tai Lietuvos Karalaitės pilis. Jau daug amžių ji čionai miega užkeikta su savo kariuomene. Ateis netrukus laikas ir ji atbus. Tada ji išeis aikštėn iš požemio su visa kariuomene, su visais pilies palydovais. Tikėk manim: Lietuva atgys. O čia va šioje skrynioje yra didelė knyga. Joje surašyta, kas buvo ir kas bus. Yra įrašyta ir kas lemta Lietuvai. Dabar žinai kelią šin požemin. O dabar eik iš kur atėjęs, ir tuo tarpu niekam nesakyk, ką čia esi regėjęs ir ką girdėjęs.

Baimė ir džiaugsmas paėmė kareivį. Džiaugsmas, kad Lietuva atgysianti ir kad jam pirmam teko tai patirti ir Lietuvos Karalaitės rūmai išvysti; baimė, kad nežinojo, kas jam bus toliau. Agi gali kas sužinoti, kad jis vienas vaikščiojo požemin, nesiklausęs savo vyresnybės. Bus blogai, kai sužinos!

Kas daryti? — mąstė grįždamas atgal kareivis. Sakytis kam apie savo žygį ir ką matęs, ar nesisakyti?

Tarp džiaugsmo ir baimės neišmanė, kaip pagaliau pasielgti.

Kad ir svyruodamas, betgi ryžos: neiškentė ir visa papasakojo savo draugui nuo Ukmergės, kad patartų ar pranešti savo regėjimas vyresnybei ar nepranešti.

Po to vėl sapnuojąs vieną naktį susirūpinęs kareivis. Tarytum regįs pačią Lietuvą Karalaitę, rūsčią, bet didingą šiaip jam tariančią:

— Tu esi bailus, dėl to manęs nebeišvysi išei-nančios iš požemio pilies. Būčiau išėjusi po kelerių metų, kad tu prantesnis būtum buvęs. Dabar teks ilgiau palaukti. Kiti, drąsesni ir tvirtesni už tave, pamatys garbingai mane žygiuojant su savo kariuomene. Atgys Lietuva, atgys! O kad tu neišlaikėi paslapties, tai būsi nubaustas: nebegausi paskaityti amžių knygos. Jei dabar kam prasižosi šią paslaptį, tai bus tau žadas atimtas... Tapsi nebylys.

Ir tapo kareivis nebylys. Matyti, jo prasižosta vyresniajam Žaliojo Kalno paslaptis“.

III. TAUTOS SIELA — AMŽIŲ KNYGA

A. Smetonai šis alegoriškas bei pranašingas pasakojimas labai patiko ir jį perrašęs nusiuntė Tilžės *Ūkininko* ar *Varpo* redakcijai. Tačiau šis gražiausių vilčių kupinas, iš lietuvių pasamones gelmių ištryškęs pasakojimas nebuvo išspausdintas: gal jis laikraščio redaktoriams buvo neįdomus, o gal budrieji rusų žandarai jį pačiupo...

Nors spaudos šis dalykas ir neišvydo, tačiau A. Smetonos sielon jis giliai įstrigo, daug jai pasakojo. Ir iš tikrųjų: kas, rodos, sveikam protui prieštaravo, kuo didžiausi mokslininkai bei politikai netikėjo, apie ką net baisu buvo viešai kalbėti, kad kalėjiman nepatektum, tai pranašingai sapnuose bei haliucinacijose išgyveno paprastas kaimo bernelis, svetimoj, jo šalį vergiančioj kariuomenėj tarnaudamas. Tais jo šiurpulingais išgyvenimais prabilo tautos dvasia, kuri labiau tyra širdimi, o ne protu suvokiama. Juk paprastesniais, be alegorijų, žodžiais tariant, ir toji požemio pily užkeikta Lietuvos Karalaitė — ne kas kita kaip rusų pavergta mūsų tauta, o amžių knyga — tai jos dvasia, didingai kylanti karžygiškais padavimų vaizdais iš milžinkapių, skausmingai į mus žvelgianti iš samanotų kryžių, rūpestėliu - Rūpintojėliu rymanti prie viešo kelelio, čia džiaugsmu, čia beribiu ilgesiu aidinti mūsų dainose, čia vėl gilia, amžiais kaupia išmintimi bylojanti pasakose, priešžodžiuose...

A. Smetona kiekvieną vasarą parvažiuodavo iš Petrapilio, kur ėjo aukštuosius teisių mokslus, į Lietuvą jos Amžių Knygos skaitytų, ja savo dvasios stiprintų. Tad nenuostabu, kad jis, kuo geriausiai pažindamas mūsų tautą bei jos dvasią, išmaningai ir sėkmingai galėjo jai vadovauti kovoje už šviesesnę jos ateitį. Su vidujais ir išoriniais tautos priešais jam teko kovoti ne ginklu, bet plunksna. Toji kova mūsų tautos nepriklausomybei labai reikšminga. Juk, anot vieno prancūzų rašytojo, Lietuva — su plunksna atkovota valstybė.

IV. GINKLO PAJĖGŲ REIKŠMĖ

Pats nepailstamai kovodamas spaudoje už mūsų tautos nepriklausomybę, A. Smetona betgi dar prieš-

kariniais laikais tinkamai mokėjo įvertinti ir ginklo pajėgą. Jis buvo šalininkas, kad lietuviams reikia tarnauti ir rusų kariuomenėje: čia įgytos karo mokslo žinios gali būti reikalingos kovoms už savo tautos laisvę. Netolima praeitis mums to samprotavimo teisingumą patvirtino: rusų karo mokyklas baigę lietuviai, sugrįžę į besikuriančią Lietuvos nepriklausomą valstybę, padėjo jai suorganizuoti savo kariuomenę, su ginklu rankose vadovavo nepriklausomybės karo.

Savo nepaprasta energija, įgimtais vado gabumais, giliu tautinių idealų nuvokimu, visapusišku jų aprėpimu bei tinkamu jų formulavimu ir iškelimu A. Smetona subūrė mūsų tautą į vieningą ir nepriklausomam gyvenimui pribrendusį organizmą. Tad jis didysis laisvosios Lietuvos kūrėjas, pirmasis mūsų nepriklausomybės valstybės vadas ir vyriausias jos visų ginkluotųjų jėgų viršininkas. Jis glaudžiai bei nuoširdžiai bendrauja su mūsų ginklo pajėga ir įvairiomis progomis savo mylimiesiems kariams yra pasakęs daug gražių minčių, kurios kiekvienam lietuviui, siekiančiam didingos Lietuvos, įsidėmėtinos ir vykdytinos.

A. Smetona savo kalbose nekartą yra pabrėžęs aukštą ir kilnų kariuomenės pašaukimą. „Ginklo pajėga — jis sako — nėra koks atsitiktinis žmonių būrys, prievarta keno suspiestas krūvon; ne, ji yra vieningas tautos kūnas, vienos dvasios pakvėptas, viena siela. Tokia turi būti mūsų kariuomenė. Paklusnumas ir susiklausymas daro iš jos galingą, neįveikiamą pajėgą. Kai tokia mūsų kariuomenė, tai Lietuvos laisvė tikra“ (22 psl.)¹⁾.

Nors šiandien daug kalbam apie nusiginklavimą, tačiau karo pavojus yra didesnis negu bet kada ir kone visos valstybės, kaip įmanydamos ginkluojasi. Didysis pasaulio gaisras nebuvo visiškai užgesintas, tik jo ugnis laikinai užmindžiota. Kol piktoji žmogaus valia nebus nuginkluota, tol, anot A. Smetonos, bus pavojus laisvei. O kai laisvei gresia pavojus, tai reikia pajėgos, kuri prieš ją galėtų atsispirti. Tokia galinga pajėga yra kariuomenė: tik ji gali apginti tautos bei valstybės laisvę. „Kariuomenė, — sako A. Smetona, — yra tautos galia, apie ją turi spiestis, pavojui esant, visas kraštas, o jo vadovybė — tautos valia, kurios turi klausyti visi, kuriems tik pridera. Ginklo pajėga reikia telkti ir tvarkyti iš anksto, kol dar toli pavojus. Štai kas yra nuolat budėti laisvės sargyboje! Dėl to kariuomenė yra pastovi organizacija, nenustojant ūgdoma ir tvirtinama. Jos uždavinys be galo atsakingas“ (41—45 psl.).

A. Smetona nesutinka su tais, kurie, norėdami tariamąjį militarizmą panaikinti, siūlo reguliarią kariuomenę pakeisti milicija, šiek tiek apmokyta ginklą vartoti minia. Mat, ji pigiau kraštui atseisianti, būsianti demokratiškesnė ir ištikimesnė. „Milicijos mėgėjų netrūksta ir pas mus, nors jie rimtai neapsvarsto, kiek iš tokios milicijos, šiaip taip apmokytos, gali būti naudos, kiek ji galėtų būti ištikima, tekus kraštui gintis nuo užpuolikų — rašė A. Smetona 1924 m. VI. 2 Vaire. — Gi karo technika tiek daro pažangos, kad kariuomenės žmonės — kariškiai — darosi vis labiau ir labiau specialistai, kuriems reikia nuolat

mokytis ir tobulinti savo žinias. Dargi paprastieji kareiviai, ir tie privalo daugiau turėti teorijos žinių, negu tai prieš didįjį karą buvo. Artilerija, aviacija, sprogstamosios medžiagos nulems ateityje karo laimėjimus, o ne kardai, badykliai, durtuvai, kuriems vartoti užtekdavo gerų raumenų ir šiek tiek daugiau nuovokos bei vikrumo įgyti, ilgiau ar trumpiau prasilavinus ir prasilamdžius kariuomenėje. Ateityje karo laimėjimas pareis ne tiek nuo skaičiaus — nuo tiekio kiek nuo tokio kariuomenės, kiek nuo to, kad kariuomenė bus iš specialistų. Ne raumenys, o smagenys bus kariuomenės galybė, ne lygieji, demokratiškai priversti tarnauti, o išrinktieji bus krašto apsaugos pajėga. Matematika, fizika ir chemija, apie kurias turės nusimanyti ir vidutiniškas kareivis, bus pirmutinė geros, tvirtos, kad ir nedidelės armijos sąlyga. Taigi milicijos tvarka, ta „pospolite ruszenie“, apie kurią svajoja mūsų pigusis demokratizmas, neturi jokio pagrindo. Kas rūpinasi krašto apsauga, tas neprivalo klaidžioti, po tokias svajones braidydamas, nes jos vien nerimtas žaismas.

Toliau, A. Smetona patiekia dar vieną labai rimtą argumentą, griaunantį antimilitaristų iliuzijas, kad kariuomenė esanti nereikalinga. Jo nuomone, kariuomenė, ypač mažosioms tautoms reikalinga, ne smurtui, bet apsigynimui nuo grobuonių, savo laisvės patikrinimui.

„Jeigu ginkluojasi galinčius, smurtu norįs gyventi, kitus savo pareinoje laikydamas, tai kaip nesiginklavus toms šalims ar toms tautoms, kurios stipruolių grobiu nužiūrėtos. Gi maža ko tėra verta ta tauta arba ta šalis, kuri mąsto, kad vis tiek nieko neįstengi prieš stipresnį, neatsilaikysi prieš galingesnį. Tokia tauta tai vergiško pobūdžio tauta, ir ji anksčiau ar vėliau, kaip išsiduksėjusi, turės išnykti ne tik iš valstybių, bet ir iš gyvųjų skaičiaus“. (Vairas, 1924. VI. 12 nr. 14).

Toliau jis ir konkrečiau nurodo, kam mums reikalinga kariuomenė: „Rodos, aišku, jog Lietuvai nuolat Lenkijos grumojamai, reikia turėti kad ir nedidelę, bet mikli, pastovi kariuomenė, visu kuo gerai aprūpinta. Juk mūsų kariuomenė tai mūsų nepriklausomybės laidas — garantija. Negalima taip manyti, kad, girdi, vis tiek negalėtume atsiginti nuo Lenkijos, kelis kartus didesnės už Lietuvą ir taip uoliai Prancūzų globojamos. Taip samprotauti tegali pirklys - spekuliantas, kuriam savo kišene ir ramus lelavimas yra brangiau ir už tėvynės laisvę bei tautos gerovę“ (ten pat).

Todėl „tarnauti ginklu yra kiekvieno piliečio pareiga, bet ta pareiga yra miela ir garbinga“ (26 psl.).

Aukštai vertindamas garbingas kario pareigas, mūsų visų ginkluotųjų jėgų viršininkas Valstybės Prezidentas A. Smetona sako, kad „kiekvienas jaunikaitis privalo nekantriai laukti tos valandos, kada jam teks stoti kariuomenėn, ir jį įstojęs džiaugdamasis tarnauti ir didžiūotis esąs Lietuvos karys. Tai gi paniekos verti būtų tie jauni žmonės, kurie šiaip ar taip vengtų karinės prievolės. Tokių, deja, mūsų krašte vis dar netrūksta. Reikia tikėtis, kad mūsų mokytojai paruoš priaugančias kartas tokias, kad jų eilėse nesiras nė vieno berniuko, kuris nesvajotų būti Lietuvos kareiviu“.

(B. d.).

A. Merkelis

¹⁾ Citatos imamos iš netrukus išeinančios A. Smetonos kalbų knygos Pasakyta — parašyta 1927—1934.

Nereikalaukime iš arklio daugiau, negu jis gali!

Priminsiu viena — arklys nėra automatas. Žinokime, kad šis meilus, taip lengvai duodąs prijaunamas gyvulis — nėra mašina. Iš mašinos ir tai nevisada pasiseka iščiulpti tiek, kiek nori. Žiūrėk, atsiranda koks defektas ir mechanizmas sustoja veikęs. O ką jau bekalbėti apie žirgą, tą puikų, geriausiai žmogų suprantantį draugą! Tačiau mažai kas tatau atsimeną. Dažniausiai šis dėsnis (arklys — nemašina!) užmirštas, o gal ir pikta valia daromas ir žiūrėk, tempia iš vargšo tris odas! Ir ką? Ogi nieko! Tyli vargšas, neriasi iš paskutiniųjų, bet tyli.

Žmogus pastebėjo arklio produktingumą, pamatė, kad galės jį pasinaudoti, kaip gyvąją jėgą, tad ir įkinkė į darbus. Bet kai kada reikalauja per daug, kas jau yra nežmoniška!

Vis tik suskauda širdis, kai pamatai sunykusį, silpną, veik nešeriamą arklių. Savininkas nori, kad šis nelaimingas padaras apdirbtų jo laukus, kad trauktų sunkiai prikrautą vežimą, kad neštų jį ant savo nugaros ir t. t. O kuo gi jam atsilyginama? Ar tik ne botagu? Ar turi tinkama guolį? Ar jam neperšlapia; ar nuvalo purvus nuo jo kūno, kai jis neišsimiega, bet vargsta per kiaurą naktelę šlapiame garde? Taip dažniausiai su arkliu elgiamasi peržiuriai.

Nekartą tekdavo matyti perkrautus, purve įklampusius vežimus. Girdėtis bausius botago šveitimas per arklio nugarą. Vargšas blaškosi į visas puses, bet vežimas nė krust. Jam persunku. Nuo nuolatinio šveitimo botagu lieka dideli randai, lieka nebe arklys, bet griaučiai! Reaguoti į tai dažniausiai nereaguoja nieks. Nieks nesudraudžia. Dažniausiai išgirsti posakį: — a, kas man, ne mano kiaulės, ne mano pūpos — lai stimpa! — Ne! Dar kartą ne! Taip elgtis nevalia.

Kaip pasitaiko gyvenime užsispyrusių žmonių, kurie vis mėgsta prieštarauti, lygiai yra ir užsispyrusių arklių. Tokiais atvejais, kada arklys tyčia atsisako pildyti šeimininko valią, reik neatidėliojant reaguoti gan griežtai, bet atsargiai. Reik atpratinti arklių nuo kokio negeistino elgesio. Niekad nepamirškime vienos sąlygos: visada reikia būti teisingam.

Reik arklys suprasti. Kai kada pasitaiko ir taip, kad arkliui iš tikrųjų sunku atlikti duotas darbas. Tokiais atsitikimais palengvinkime jo naštą. Jei taip elgimės, vaisiai tikrai bus geresni. Gal kartais arklys serga? Užjauškim jį — pagydikim. O juk daug dau-

Irgi dar neseniai į pulką atvykę naujokai...

Valančiaus foto

giau bus naudos iš sveiko, negu liguoto arklio!

Suraskime, paslėptą mummyse, širdingumą. Jei elgimės su arkliu švelniai, meiliai — jis supras mūsų norus. Pamėgs mūsų balsą.

Tur būt, daugelis matė, kai husaras, tikrai savo arkliuką mylįs, (mat, yra ir nemylinčių) pripratina kovos draugą kišti galvą į kišenių. Ko gi arklys ieškotų kišenė? Gal ką nors gero užuodžia. Taip! Mat, jis jaučia, jis žino, kad jo gerasis šeimininkas niekad nepamiršta savo draugo.

Kiekvieną kartą, kai pas jį ateina, jo šeimininkas — husaras atneša kišeniuje arba duonos gabaliuką, arba cukraus porą kąsnelių.

Pirmoji arklių kaustytojams praktikos pamoka

Valančiaus foto

Arkliui daug nereik: užtenka poros meilių žodelių, paglostyti ar pavaišinti, jei yra kuo.

Veik visa mūsų kariuomenė susideda iš ūkininkaičių, atvykusių atlikti garbingą pareigą — patarnauti savo brangiai Tėvynei. Baigęs tarnauti išneša kartu įgytas kariuomenėje įvairių įvairiausias žinias. Daugelį iš šių žinių pritaiko ir praktiškame gyvenime. Manau, kad daugelis, o ypač kavaleristai, grįžę namo, pasakys savo tėveliams: na, tėvai, užteks snausti, aš jau atsibudau, pamatysi, koks aš dabar vikrus. Štai, einu dabar tvarkyti arklides: iškasiu tvarkingai griovelius, kuriais nubėgs srutos; išmesiu šlapius mėšlus, padėsiu sausą pakratą. Valysiu mylimą žirgelį kasdien. Tai bus smagu! Geri viršininkai mus to išmokė, pamaciau, kad iš tikrųjų daug maloniau būti tvarkingu, tvarkingai prižiūrinėti savo arkliuką. Todėl nusprendžiau likti širdingu savo žirgelio draugu.

Už tai tėveliai savo sūnelius tik pagirs!

Tad daugiau arkliui meilės, švelnumo. Stenkimės giliau jį pažinti, suprasti ir su juo susigyventi. O ypač nereikalaukime iš jo to, ko jis neįstengia padaryti.

Prisiminkime arklio maldos žodžius, kuriais jis labai labai prašo savo šeimininką ir, bendrai, visus elgtis su juo žmoniškai; nemušti be reikalo, dažnai girdyti tyru vandeniui; per daug neišnaudoti; duoti pakanamai platų ir sausą gardą, kuriame jis galėtų pasilsėti po sunkaus dienos darbo; šerti ir t. t.

Už tai arklys pasižada savo šeimininką mylėti ir pildyti jo norus.

Pritaikykime šios gražios maldos žodžius mūsų gyvenime ir nereikalaukime iš arklio daugiau, negu jis gali!

J. Itn. Cininas

Ryšių maskavimas

Per didį karą į maskavimą buvo žiūrima labai rimtai. Nėra abejonės, kad būsimajame kare maskavimo reikšmė nesumažės, bet gal net padidės.

Ryšių maskavime nedaug kas padaryta ir pritaikyta. Tuo tarpu mūsų ryšių demaskavimas, dažniausiai ryšių priemonių, priešui gali suteikti aiškų mūsų padėties vaizdą. Ypač lengva priešo oro žvalgybai susekti ir nufotografuoti nemaskuotas telegrafo - telefono linijas, vadovietes, štabus, radio stotis, karvelynus ir t.t. Fotografijose nuolatinės telegrafo-telefono linijos užsifiksuoja balzganomis linijomis su taškais stulpų vietose. Išminti pagal linijas takai tas linijas dar labiau išduoda. Fotografijose matyt taip pat ir stulpų šešėliai, o jei fotografuojama daugiau iš šono — tai ir patys stulpai. Kabelio linijos, ypač žiemą, panašiai atsivaizduoja. O jei linija susideda iš daug laidų, tai fotografijoje gauname gan ryškų balzganų linijų ruoželį.

Kad linijas užmaskuotų, yra dažomi stulpai, maskuojamos duobės prie stulpų, takai, grioveliai, dažomi taip pat izoliatoriai žalia bei pilka spalva (kad jie nespindėtų); daromi apgaulingi stulpai, kartys, takai, duobės ir grioveliai.

Tenka pažymėti, kad apgaulingų pastatų statymas yra labai gera priemonė maskuoti tikras linijas.

Erdvė ir vielos

V. Gavėno foto

Dargi ir tuo atveju, kai tikrosios linijos yra gerai maskuotos, apgaulingas linijas naudinga rengti. Maskuojant linijas niekada nereikia pamiršti pramintų pagal jas takų. Dviašius ir palapines maskuoti specialiom nudažytom marškom, sieteliais, kai kada vietos medžiaga (šakom, šiaudais) arba pastatant juos namų šešėliuose, krūmuose, miške. Neužtenka maskuoti vien tik jau pastatytos linijos, reikia taip pat stropiai dar jas statant maskuoti. Linijų statymo metu, pasirodžius priešo lėktuvui, reikia kuo skubiausiai ne tik statymo medžiagą ir įrankius, bet ir žmonės maskuoti. Išimtis galima tik tuomet, kai skubiai taisomi gedimai.

Ypač atidaus ir stropaus maskavimo darbo reikalingos vadovietės, štabai. Jei priešui pavyksta panašius mūsų punktus susekti, jis gali mums didelių nuostolių pridaryti. Paprastai toje vietoje, kur yra lauko štabai, susikryžiuoja visa eilė laidų (tai ypač demaskuoja), prasimina eilės takų, smarkiau išvažinėjami keliai. Apie štabą sustatomi automobiliai, gurguolės ir jojamieji arkliai. Dažnai čia pat būna įrengiamos ir specialios arkliams pririšti vietos. Su visais tais reiškiniais ryšių viršininkas turi visais būdais kovoti. Jis neturi leisti dieną arti štabo statyti automobilių, gurguolės bei arklių. Jis įsako jiems nuvažiuoti toliau į uždengtą vietą. Kelius, takus ir laidus įsako kuo stropiausiai maskuoti. O jei turima laiko, tai, prieš įvedant laidus į štabą, naudinga juos, nepriejus štabo, užkasti. Be to, reikia ir šiaip įvairūs įrengimai, kurie yra štabo vietoje, maskuoti.

Didžiojo karo metu buvo atsitikimų, kad vokiečių lėktuvai bombomis apmėtydavo ne tik vienkiemius ir kaimelius, bet stengdavosi pataikyti ir į atskirus namus. Šiandieninei aviacijai, reikia manyti, panašūs uždaviniai dažnai bus duodami.

Į kilnojamų karvelynų maskavimą — reikia taip pat nemaža dėmesio atkreipti. Bet čia tenka susidurti su dviem priešingumais. Iš vienos pusės, reikia, kad karvelynas karveliams būtų aiškiai matomas: juk nebe reikalo jie daromi su bokšteliais arba ryškia spalva dažomi; iš antros pusės, karvelynas reikia slėpti nuo priešo lėktuvo. Kad būtų išeita iš to keblumo, karvelynas maskuojamas laškinai. Šiam tikslui gali tarnauti specialios dažytos marškos, brezentai, sieteliai, kuriais apklojami karvelynai prieš lėktuvams pasirodžius. Lėktuvams nuskridus, apdangalai vėl nuimami.

Visa, kas anksčiau buvo kalbama, lietė vien tik ryšių priemonių maskavimą. Dabar dar tenka šis tas primint ir apie kovą su telefono kalbų pasiklausymu ir radio žvalgyba.

Didžiam kare plačiai išsiplėtė telefono kalbų pasiklausymas. Su pasiklausymu kovojama buvo, vartojant specialius pasiklausymą trukdančius garsus. Kad neleistumėm priešui per žemę mūsų kalbų klausytis, būtina įrengt stiprias zirzeklines stotis, kurių veikimas užslopintų pasiklausomąją kalbą. Tam tikslui linijų priešaky pratęsiama vienlaidė linija, į kurią aukščiau minėti zirziemieji prietaisai ir jungiami. Šiais prietaisais gali būti specialūs garsų leidikai arba tiesiog zirzekliai iš foninių lauko telefono aparatų. Jiems pradėjus veikti, priešas girdės stiprius pasiklausymą slopinančius garsus. Jei panašūs įrengimai trukdys ir mums kalbėtis — tas tik parodys, kad mūsų linijoje yra kažkas netvarkoje (vartojama vienlaidė lini-

ja vietoje dvilaidės, prasta laidų izoliacija ir kt.). Tokių zirzeklinių prietaisų negalima rengti tose vietose, kur yra mūsų pačių prieš telefono kalboms klausyti įrengtos pasiklausymo stotys. Reikia manyti, kad ši su pasiklausymu kovoti priemonė bus ir būsimajame kare plačiai vartojama. Be to, reikia imtis dar ir kitų atsargos priemonių: telefonu kalbėti vartojant specialų kodą, prieš ypatingai svarbias operacijas telefonu pasikalbėjimus apibrėžti, o kai kada ir visai uždrausti lauko telefono aparatus užplombuojant, kaip tai buvo praktikuojama prancūzų didžiajame kare.

Radio žvalgyba didžiajame kare irgi buvo plačiai išsiplėtusi, šiandieną ji dar toliau pažengė, o būsimajame kare, reikia manyti, ji daug netikėtumų padarys. Kaip kovos priemonė prieš radio žvalgybą gali būti radio stočių ir visų jų priemonių aukščiau nurodytais būdais maskavimas ir taip pat įrengimas apgaulingų antenų ir kt. Didžiajame kare anglų-vokiečių fronte radio ryšių maskavimui buvo vartojama:

1. Radio manevrai, t. y. paleidimas veikti apgaulingo radio telegrafo pasyviuose frontuose, kad tuo būdu nukreiptų dėmesį nuo tikrų stočių.
2. Šaukinių dažnas keitimas.
3. Bangos ilgio dažnas keitimas.
4. Kelių šaukimų vartojimas.
5. Įrengimas apgaulingų radio stočių ir kt.

Dainos kariuomenės sąsiuvinuose

Neklysimė sakdami, kad kariuomenė yra ir dainos mokykla. Čia kareiviai, be kitko, pirmiausia išmokomi ir gražiai dainuoti.

Daina džiugina kario sielą ir teigiamai nuteikia jo dvasią. Įvairūs žygiai ir darbai gražiai skamba dainose ir žadina dar didesnę kario ryžtingumą dirbti ir aukotis kilniems idealams. Todėl, ypač kariuomenėje, daina labai vertinama.

Vyrai, betarnaudami kariuomenėje, labai pamėgsta dainą ir su ja susigyvena. Kiekvienas kareivis stengiasi kuo daugiausia dainų išmokyti ir tuo tikslu susidaro net dainų rinkinėlius — sąsiuvinius. Per visą tarnybos laiką kitas net kelis sąsiuvinius prisirašo įvairiausių dainų.

Vienos jų nusirašomos iš tų, kurios nuolat dainuojamos pulke, o labai daug persirašoma iš „Kario“ arba šiaip skaitomų knygų. Toliau visas kitas, kaip paprastai sakoma, „sulipdo“ patys kareiviai. Iš tų „lipdytų“ kai kurios yra labai nerimtos ir šlykščios. Tos „poezijos kūrėjai“, paskui gėrėdamiesi savo „menu“, duoda ir kitiems nusirašyti. Čia nekalbu apie tuos, kurie, iš tikrųjų, turi kūrėjų talento ir gražių dainų sukuria. Tokių taip pat nemaža atsiranda karių tarpe.

Daugumas kariuomenės, persirašinėdami dainas, brėžia paeiliui kas tik pakliūna. Čia, šalia Tautos himno, šalia gražių tautiškų dainelių, jie prisirašo įvairių talaluškų, balaluškų, pornografiškų „poemėlių“, kurios ne tik patiems persirašinėtojams garbės nesudaro, bet ir kitiems parodyti gėda. Tokiu šlamštu ne tik užteršiami dainų rinkinėliai, bet paskui ir kiti draugai išmokomi tokių „gražbylybių“. Tik retas kuris turinio atžvilgiu išskiria dainas ir per savo cenzūrą persijojia.

Tokių dainų rinkinėlių kareiviai prisirašo labai daug. Imant visus bendrai, susidarys keletas tūkstan-

Suprantama, kad, prieš paleidžiant veikti apgaulingą radio stotį, reikia jos įrengimas ir bendrai visa aplinkuma stropiai paruošti. Tuomet tame rajone dirbtinai pagyvinamas kelias judėjimas, deginami kaip dieną taip ir naktį laužai, kelias vedžiojamos belaisvių voros su vietinių gyventojų vežimais ir bendrai, daroma eilė kitų klaidinančių veiksmų, kad priešas pateisintų naujai atsiradusią radio stotį.

Čia neminėsiu dar ir daugelio kitų ryšių priemonių maskavimo, kaip tai, optikos ir kt., nes šių priemonių maskavimas ryšininėkų daugiau žinomas.

Baigdamas noriu priminti, kad reikia žiūrėti, kad tas maskavimas neišeitų patikimo ryšių veikimo nenaudai. Pavyzdžiui, kai kur linijoms buvo mėginta statyti kartys su įvairiu palinkimo kampu, kad tuo būdu gautų įvairaus ilgio šešėlius maskavimui nuo oro sekėjų, bet praktikoje dėl techniškų ir kitų priežasčių labai sunkiai įvykdoma ir, bendrai, tas išeina greito ir patikimo ryšio veikimo nenaudai.

Ltn. Kauneckas

Red.: Nors šis rašinėlis mažai teduoda konkrečių praktikos patarimų kalbamu reikalu, tačiau iškelia įdomių minčių ir naujo susirūpinimo, kurio, tarytum, mūmuse nematyti. Tikimės, kad jis bus šiokių tokiu akstinu kitiems apie tai geriau parašyti, arba nors poligone dažniau prisiminti.

čių tomų. Juose vis dėlto surašytos mintys, kurios skaitantiems daro vienokios ar kitokios įtakos. Išvykdami į atsargą juos išsiveža ir paskleidžia po visą kraštą. Iš jų, kaip rašė vienas korespondentas „Karyje“, daug pramoksta ir kaimo jaunimas dainuoti.

Dėl tokio nusirašinėjimo gal niekas su šautuvu ir nestatys, tačiau sąmoningumas verčia kiekvieną žmogų daugiau dėmesio kreipti į savo asmens vertybę ir kilnumą. Žmonės juk yra pažįstami iš jų darbų.

Išvadoje reikia pasakyti, kad kiekviename darbe, koks jis bebūtų, reikia vadovautis savo protu ir sverti savo sąžinės svarstyklėmis. Šiuo atveju kiekvieno persirašinėtojo pareiga rašyti tik tai, kas gera, gražu ir kilnu, kas suderinama su kario ir, apylamai, žmogaus garbe, atmetant viską, kas yra žema ir šlykštu.

J. Bač.

Neris Kernavės apylinkė

J. Buračo foto

S. Laucius

Kaip Spudulis sugavo šnipą

Dviejų veiksmų kariškas vaizdelis

Veikiantieji asmenys:

Būrininkas,
Spudulis,
Budrys,
Jonikas ir kiti eiliniai,
Marytė, Spudulio panelė,

I.

Kareivinių kampelis. Kareiviai linksmi nusiteikę. Vieni skaito laikraščius, kiti išigilinę į šachmatus, tretį šoka. Uždangai pakilus, Spudulis sustoja grojęs armonika ir žiovauja. Vietoj armonikos, žinoma, galima imti ir kitą kokį muzikos instrumentą.

SPUDULIS. Pasiutusiai norėtusi miego. Gera man būdavo pas mamą: miegodavau, kiek tilpdavo, pasivartydamas.

JONIKAS. Neturėtum kuo pasigirti. Taip, matyti, ir pramiegojai visą savo jaunystę.

BUDRYS. Spuduli, pagrok dar kokią pasiutpolkę, su dainele. Aš tave alum kada pavaišinsiu už muziką. Naktį išsimiegosi.

VISI. Pagrok, pagrok, snaudali. Tuoj ateis būrininkas.

SPUDULIS. Kad jau taip prašote, galiu. (*Spudulis duoda kelis akordus, paskui groja ir dainuoja*).

Jūs, mergelės, jūs, aguonos,
Ryjat seilę prie ulonų,
Prisitaisot prie husarų
Ir švelniausį flirtą varot.
Nemažiau gi jums patinka
Ir miklieji pėstininkai.
Plieno durtuvas prie šono,
O prie antro glaudžia Oną.
Jūs ataka puikiai vyksta
Meile prieš artileristus.
Žalios kelnės ir milinė
Jūsų širdį atgaivina.
Kareivėli, sukis, sukis,
Vedęs gausi gražų ūkį,
Gausi žmoną šeimininkę,
Tik polkutę suk aplinkui!

JONIKAS. Cit, vyrai! Būrininkas ateina. (*Spudulis sustoja grojęs. Visi atsistoja. Įeina būrininkas*).

BŪRININKAS. Pasilinksminote, vyrai. Gerai. Patogu turėti savo muziką. Kuopa be muzikantų, kaip sodas be lakštingalos. Bravo, Spuduli, bravo! Sėskite, vyrai. Kas naujo, kas gero? Ką laikraščiai rašo?

JONIKAS. Vakar Vokietijoje nubaudė mirties bausme du šnipus. Daug kariškų paslapčių jie buvo išdavę svetimai valstybei.

BŪRININKAS. Seniai jau aš baudžiau su jumis pasikalbėti apie šnipus ir, apskritai, apie kariškų paslapčių išlaikymą. Dabar pasitaikė proga. Vadinaisi, Vokietijoje pasmerkė mirtį du šnipus.

BUDRYS. Bet pasiutęs sakau ir gudrumas, tamsta, būrininke. Ilgai negalėjo sučiupti, bet nepaspru-

ko. O kas jiems išplepėdavo reikalingiausias žinias, jei ne kariai. Vieni iš blogos valios, kaip išdavikai, o kiti per neatsargumą.

BŪRININKAS. Taigi, per neatsargumą. Kariui reikia tvirtai laikyti liežuvis už dantų.

JONIKAS. Aš žinau, tamsta, būrininke. Kalbėdamas apie karo dalykus būk atsargus, nes ir sienos turi ausis.

BŪRININKAS. O jei paklaustų tave, kelinta dabar valanda, ar gali pasakyti?

JONIKAS. Kelinta dabar valanda, galiu pasakyti, bet nieko neturiu pasakoti apie apsiginklavimą, aprangą, karių skaičių, įsakymus, žygius ir kitus svarbius dalykus, tamsta, būrininke.

BŪRININKAS. Gerai, Jonikai, sėsk. O tu, Budry, pasakyk man, ar galima draudžiamus dalykus pasakoti kariui, susipažinus traukinį, laive, atostogaujant?

BUDRYS. Tamsta, būrininke, negalima nė kariui.

BŪRININKAS. Kodėl?

BUDRYS. Todėl, kad ir šnipas gali persirengti kariu. Be to, kiekvienas karys gali žinoti tik tas kariuomenės paslaptis, kurios reikalingos jo tarnybai, ne daugiau.

BŪRININKAS. O kaip galima pažinti šnipą?

BUDRYS. Šnipas sunku pažinti, dėlto reikia būti labai atsargiam. Šnipų yra visur ir visokio luomo žmonių. Jei ant ko krinta įtarimas, reikia tuoj pranešti savo tiesioginam viršininkui.

BŪRININKAS. Gerai sakai, Budry, geriau apie tai pranešti viršininkui. Sėsk. Dabar Spudulis pasakys man, kaip jis pasielgtų, jei apie dalies apsiginklavimą maloniai pradėtų klausinėti jo širdies išrinktoji?

JONIKAS. Tamsta, būrininke, Spudulis jau miega ir sapnuoja apie Marytę...

BŪRININKAS. Vyrai, pažadinkit miegalių! (*Arčiau sėdintieji kareiviai bakšnoja Spudulį*).

SPUDULIS (*busdamas*). Prašau ram... mm... mybės. Nesistumdykit... (*Kareiviai tyliai juokiasi. Spudulis susigriebia ir atsistoja*). Tamsta, būrininke, aš nemiegu...

BŪRININKAS. Jei nemiegi, tai pakartok Budrio atsakymą.

SPUDULIS. Galiu, tamsta, būrininke, tik aš trupčiuką nenugirdau jo puikaus atsakymo pabaigos...

BŪRININKAS (*griežčiau*). Prieik arčiau. Aš įsakau pakartoti Budrio atsakymą!

SPUDULIS (*visiškai sumišęs*). Tamsta, būrininke, Budrys atsakė, jog kareivio maisto dienos davins turi būti atiduotas virtuvei toks, kokį gauna ūkvedys iš pulko sandėlio.

I KAREIVIS. Spuduli, ką susapnavai!

II KAREIVIS. Jis Raseinių Magdę sapne šokino ir jai meilės žodelius čiulbėjo...

III KAREIVIS. Spuduli, pliek apie atostogas ir valsą ant bangų... (*Visi santūriai juokiasi*).

BŪRININKAS. Rimkite, vyrai. Spuduli, tik tu vienąs neįsisąmoninai šiandieninio pasikalbėjimo.

Gaila. Teks man su tavim pasikalbėti... Dabar galite eiti visi aikštėn pasitreniruoti. Gerai įsidėmėkite pasikalbėjimo išvadas, nes ryt būrio vadas patikrins. (*Išeina. Pamažu išsiskirsto ir kiti kareiviai. Scenoje pasilieka tik Spudulis*).

SPUDULIS (*atsisėdęs*). Ak Dievulėliau tu mano, visokių žinių vargšė galvelė prikimšta, o čia dar apie šnipus. Rado, mat, apie ką pasakoti. Ką čia šnipas veiks. Pagaliau, ar jis su manim, eiliniu, kalbės, ar jau aš toks kvailas būsiu jam pasakoti apie... apie... nežinau nė apie ką... Menkas paukštelis eilinis, menkos jo ir žinios. Gal apie puspadžius... chi, chi... (*Tyliai groja melodingą valsą. Paskui nutyla ir snaudžia*).

BUDRYS. Eilini Spuduli, tave būrio vadas šaukia. Vėl snaudi, kad tave šimts pypkių!

SPUDULIS (*niostelėjęs ir pašokęs*). Tamsta, vade, prieš šnipai vadinasi, kurie karo paslaptis... hm... šnipai... Aš nemiegu, tamsta... tfu! Budry! Negalima nė svajoti.

BUDRYS. Tave būrio vadas šaukia.

SPUDULIS. Girdžiu, ne kurčias esu.

BUDRYS. Taigi, su tavim būrio vadas nori pasimatyti...

SPUDULIS. Gali būti, mes iš vieno valsčiaus kilę...

BUDRYS. Bet tu snausdamas gaišini brangų tarnybos laiką ir kvailioji. Būrininkas, matyt, yra pranešęs būrio vadui. Nepatogu.

SPUDULIS. Labai čia man reikia apie šnipus žinoti. Įsiveis čia tau šnipų, lauk. Jie daugiau apie vyriausiąją štabą zuja.

BUDRYS. Klysti, Petreli. Šnipui ir dalių gyvenimas labai svarbu.

SPUDULIS. Gal, kad rytoj gausiu be eilės... Gal šnipui svarbu apie virtuvę... (*Žiovauja*).

Gana.

Ak tu, mano dalužė nelaimingoji. Nė prisnūsti trupučiką negalima, tuoj nusikalsti. (*Išeina*).

Uždanga.

(B. d.)

Šnipinėjimas ir jo reikšmė

Mūsų Vid. Tarn. statute 8 pusl. 6 § pasakyta: „Kiekvieną tarnybos paslaptį karys privalo šventai saugoti ir nepranešti tam, kas apie ją neprivalo žinoti“.

Todėl išsiaiškinkim, kas tai yra paslaptis. Praktiškai paslaptimi reikia laikyti visa tai, ką karys sužino apie kariuomenę, eidamas tarnybos pareigas, arba gaunamos drauge su jomis žinios apie kariuomenę. Jei kariuomenės paslaptys reikia saugoti, tai nuo ko ir kam jos reikalingos? Aišku, prieš šnipams.

Dabar tenka pagvildenti, ką reiškia „šnipas“? Kame jo esmė ir kodėl taip baisiai skamba šis žodis? Kokį nusikalstamąjį darbą jis padaro ir dėl ko jį baudžia net mirtimi?

Atsakymas aiškus. Jis išduoda savo valstybės paslaptis, savo kariuomenę, jis ruošia mirtį savo broliams, jis tūkstantį kartų baisesnis už pikčiausią galvažudį, kuris išžudo ištisą šeimą, jis ištisai savo tautai ruošia žudynes.

Gal ne vienam ateis į galvą, kaip gi šnipas gali surengti žudynes visai tautai? Kokių žinių jis gali išduoti priešui? Kame glūdi šių žinių svarba ir kam jos reikalingos priešui? Pažiūrėkim paprastą gyvenimo pavyzdį. Kaip elgiasi vagis, ruošdamasis ką nors apiplėšti: iš pradžių jis stebi namą, kurį nori apiplėšti, tiria aplinkybes, kaip ir koku būdu į jį įsibrauti, apžiūri, ar stiprios namo durys, durų spyna, ar stipriai uždaromos naktimis langinės, ar jos visai neuždaromos, ar yra kieme šuo, kur miega šeimininkas, kiek vyrų tame name, kada visi namo gyventojai eina gulti, ar vaikščioja vyrai vakarais į smuklę, kada iš jų grįžta, girti ar ne, ar turi gyventojai ginklų ir kokių ir t.t.

Taigi matome, kad apie tą gyvenamą namą jis surenka vispusiškų žinių. Renka tas žinias įvairiais būdais: vieni ateina į tą namą elgetaudami ir visą apžiūri, kiti nueis į kaimyninį namą ir nekalčiausiu būdu išklausinės apie viską. Kuo tikslesnės bus surinktos žinios, tuo lengviau plėšikams pasiseks įvykdyti sumanytą apiplėšimą. Kiekvienam mūs aišku, kad neturėdami reikalingų žinių, niekuomet jie neis plėšti, o jei neturėdami žinių ir nueitų, tai kartais ir patys gali pakliūti.

Taip pat lygiai yra ir su šnipinėjimu.

Prieš užpuldamas priešas taip pat nori turėti žinių ir apskaičiuoti, ar pasiseks puolimas ar ne. Priešui rūpi surinkti žinių apie mūsų kariuomenės jėgas, iširti jos silpnumus. Išsiaiškinęs visa tai, jis nuspręs, ar išsimoka pulti ar ne. Jei išsimoka, tai reikia žinoti, kaip, koku būdu, iš kur, kada užpulti, kad būtų galima trumpiausiu laiku sumušti, o gal ir visai sunaikinti.

Vadinasi, iš to išeina, kad priešui labiausiai rūpi svetima kariuomenė.

Dažniausiai priešas stengiasi sužinoti, kiek turime kariuomenės, kiek galime turėti karo metu, koks mūsų kariuomenės išmokslinimo laipsnis, kokia jos moralinė būklė, kiek ir kokių ginklų ji turi, kokių naujų ginklų įsigijo ir jų visi duomens? Kaip organizuota kariuomenė, kiek žmonių pulke, kokia drausmė dalyse? Renka žinias apie vadus, ar jie griežti, ar moka palaikyti drausmę ir auklėti savo valdinius? Priešui rūpi surinkti vispusiškas žinias apie mūsų kariuomenę.

Paskum iš surinktų žinių, kariuomenės drausmingumo, jos išmokslinimo, jos viršininkų, kariuomenės dalių patvarumo, — jis padarys atitinkamų išvadų. Juk žinome, kaip žmogus žmogui, taip viena kariuomenės dalis kitai nelygu. Viskas priklauso nuo vadų ir valdinių. Kare praneša ne kiekybė, bet kokybė.

Matome, kad kaip plėšikas, ruošdamasis plėšti, taip priešas ruošdamasis kariauti, renka tam reikalui žinių.

Dabar panagrėnkime, koku būdu priešas apie mūsų kariuomenę renka žinias.

Šnipai būna įvairiose draugijose ir jie nesiskiria nuo kitų jos narių, jie visur sukinėjasi, kur kalbama apie kariuomenę, o ypatingai karių tarpe jų ausys pastatytos ir akys visuomet atdaros, jie klauso, žiūri, stebi ir pranešinėja.

Tamsta būni vakarėlyje, linksminiesi, šoki, kalbi apie viską. Ir apie ką gi dažniausiai kariai ten kalba. Apie visa, kas dedasi jo dalyje. „Šiandien šaudėme iš naujo ginklo“. Tuos žodžius išgirdo šnipas, prieina prie tamstos, pradeda kalbėti, meilintis, pakviečia iš-

Kareivinės ir menas — vakaro tylumoje
Rukšnaičio foto

gerti stiklą alaus, pasakoja, kaip jis šaudė, būdamas kariuomenėje, kaip gavo pažymėjimą už gerą šaudymą ir iš lengvo pradeda traukti už liežuvio. Kalba jie gražiai (jie tai moka), išklausinėja apie ginklo savybes, jo balistinius duomenis, kiek tokių ginklų yra pulke, kiek jų yra kaimyniniame pulke, kokių atsitinka kliūčių, iš kur pirkti, kada atvežti ir t. t. Paskum apie tuos pat dalykus pasikalba su antru, trečiu ir turi pilną vaizdą apie tai, ką norėjo sužinoti. Tučtuojau surinktas žinias siunčia priešui, kuris padaro atitinkamų sau naudingų, o mums dažnai pražūtingų išvadų.

Bet čia gal nė vienam kariui neateis į galvą mintis, kad jis prieš šnipui patarnavo ir savo kariuomenės paslaptį išdavė.

Pagalvokime, kaip mes elgiamės, kai turim pinigų ar kitą kokį daiktą, kurio nenorime rodyti kitiems, — ką mes darome su jais? Aišku, mes juos slepiame ir užkišame taip, kad ne tik kiti apie juos nesužinotų, bet ir pamanyti negalėtų, kad tai laikome paslapyje. Taigi taip pat elkimės ir su kariuomenės paslaptimis. Kariškos paslapties išlaikymas — visų, o ypačingai karių pareiga. Kariuomenės paslaptis tik tuomet bus išlaikoma, kai apie ją mes niekur ir niekam nepasakosim, t. y. taip, kaip moko Vidaus Tarnybos statuto 6 §.

Kary, atsimink, kad negalima kalbėti apie kariuomenės reikalus viešosiose vietose, kaip antai: kavinėse, arbatinėse, smuklėse, vakaruškose, stotyse, gatvėje ir net savo namuose, t. y. ten, kur tavo kalbas gali kiti išgirsti. Visuomet reikia atsiminti ir žinoti, kad šnipų visur ir visuomet gali būti. Taigi, gerbiamieji, kai tik pradėsite kalbėti kariškomis temomis, tuojau pagalvokite, ar tinka ši vieta panašioms kalboms? Ar nėra arti jūsų neprašytų svečių? Ar galima visais esančiais pasitikėti? Taip pat apie tai pagalvokite, rašydami laiškus ar atvirukus. Daugelis gal pagalvos, kad giminės ar pažįstami neišduos tos paslapties — juk jie ne šnipai. Tuomet prisimink, ar visuomet giminės gaus tuos laiškus ir ar turės jie nuostolių, kad tų žinių visai nežinos. Taigi, kaip taisyklė, prisiminkime, kad ir geriausiam savo draugui nerašyk ir nekalbėk to, kas jam nėra būtina žinotina.

Nepadėkime rinkti žinių mūsų priešų šnipams. Kartais, ieškodami garbės, pasakome: „Aš apie tai

pirmas sužinojau, tai tik man vienam težinoma“. Tokios žinios, paskleistos be reikalo, neretai gali pridaryti daug žalos.

Gerbiamieji, jei tamstos ir viską žinotumėt, ar bent galėtumėt nusimanyti apie karo paslaptis, kai kalbėsite su pažįstamais ar giminėmis, tai geriausiai pasitarnausite tėvynei, kai atsakysite: „Aš nieko nežinau“.

Be to, neklausinėkite savo giminių apie kariškas paslaptis. Kas daug klausinėja, kas daug domisi, tas pats ar šiokiu ar kitokiu būdu prisideda prie šnipinėjimo. Būkime šykštūs, kalbėdamiesi apie karo paslaptis ir atsiminkime, kaip sako patarlė, kad ir sienos ausis turi.

Ar vien tik savo tylėjimu turime saugotis nuo šnipų? Ne.

Be visa tai turime griežčiausiai ir visomis priemonėmis kovoti su prieš šnipais, kad jų neliktų mūsų tarpe.

Bet apie tai kitą kartą.

J. M-tis

GRANATOS

Sprogsta ir dūksta nešdamos mirtį,
Kaukia ir aria žaliąjį mišką,
Švilpia, kvatojas, tai vėl tyliai šnypščia
Granatos... granatos... granatos!...

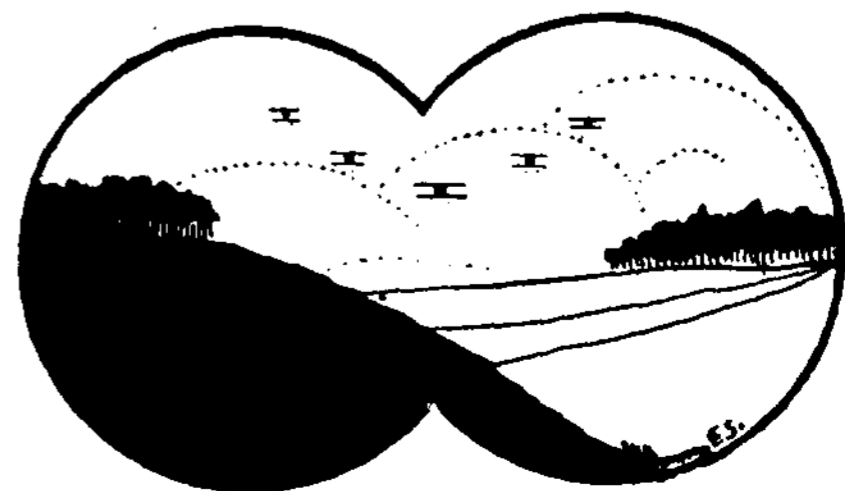
Skeveldros skrieja aukštai į padanges
Ten štai, prie krūmo gul kūnas
Kančiuos susirangęs.
Aplinkui tik dūksta ir šėlsta
Granatos... granatos... granatos!...

— „Vyrai, atakon!“ Girdžiu vado balsą,
Granatų sprogimas jo nenustelbia.
Švilpukas. Trimitas. Kardai sublizgėjo,
Tai mūsų narsuoliai atakon nuėjo.

Sprogsta ir dūksta nešdamos mirtį,
kaukia ir aria žaliąjį mišką.
Švilpia, kvatojas, tai vėl tyliai šnypščia,
Granatos... granatos... granatos!...

Viskas nutilo, kova aprimo,
sklaidosi dūmai, dangus giedrėja —
Jau negirdėti granatų sprogimo.
Aplinkui džiaugsmingas valio nuaidėjo,
Parako kvapas jau sklaidos pavėjui,
Jau grįžta broliai priešus nugalėję.

Nina O.

Ryšininko darbas lauke

1. Ryšininku arba ryšių ordonansu (pasiuntiniu) vadiname kareivį, kuriam buvo patikėtas perdavimas kokio nors įsakymo arba pranešimo žodžiu bei raštu.

2. Prieš išvykstant ryšininkas paprastai gauna nuo savo viršininko įsakymą tokio turinio:

- kur turi vykti,
- kam pranešimą (įsakymą) turi įteikti,
- kur grįžti arba ką turi veikti įvykdęs pirmuosius du įsakymo punktus.

3. Prieš duotąjį uždavinį vykdydamas ryšininkas turi tam darbui pasiręgti, tai yra, jeigu turi perduoti žodžiu (pranešimą) — pakartoja jį viršininkui užbaigus, paskui pakartoja įsakymą, kur turi vykti, kam pranešimą (įsakymą) atiduoti ir ką paskui turi veikti.

4. Visa tai atlikęs, užtaiso šautuvą, uždeda durtuvą, o reikiant pagal aplinkybes pasiruošia lauko kastuvėlių ir dujokaukė.

5. Jeigu turi perduoti raštišką įsakymą (pranešimą), pasideda pas save taip, kad jo nepamestų, bet drauge ir taip, kad jį nuolat parankiai turėtų.

6. Tai padaręs, orientuojasi vietoje, kur ir kaip geriausiai eiti. Žino, kad viršininkas, duodamas įsakymą, nurodė tam tikrą, aiškia kryptį, arba nurodė vietą, kur gali būti apytikriai viršininkas, kurį ryšininkas turi surasti.

Ryšininkas apie tą vietą turi susirasti žymiausią ir aiškiausią daiktą, kuris ir iš kitų vietų būtų gerai matomas ir atsiminti kurioje kryptyje nuo jo randasi vieta, kur buvo siūstas.

7. Po to pasirenka sau kelią tokį, kuris geriausiai dengtas nuo priešų sekimo, kad lengviau būtų ir su mažesniu pavojum atliktas duotasis įsakymas. Jeigu atsirastų tokių kelių keli, renkasi trumpiausią ir pagal jį išžiūri eilę daiktų (medis, krūmas) orientavimuisi.

8. Jeigu įsakyta ryšininkui grįžti į tą vietą, iš kur išsiūstas, turi gerai atsiminti ją pagal orientavimosi daiktus netoli jos, kad grįžęs pažintų tą vietą ir be reikalo neklaidžiotų.

9. Eidamas turi sekti iš eilės orientavimosi daiktus; neina atviromis vietomis, bet drauge turi gerai matyti ir nuo priešų sekimo slėptis; priešas pastebėjęs gali sukliudyti įvykdyti duotąjį uždavinį.

10. Pakelyje sutikęs aiškias ir nedengtas vietas

ir jei jų negali apeiti, turi greitai perbėgti, kad nesudarytų priešų sekėjams patogaus taikinio.

11. Prie kiekvieno orientavimosi daikto trumpai turi stabtelėti, kad išspręstų tolimesnį judesį savo kelionėje. Čia turi žvilgtelėti ir atgal į nueitą kelią.

12. Dengtose vietose (miškelis) turi taip pat apsidairyti ir atsiminti žymesnius daiktus, kaip tai, medžius, kelmus, nes einant atgal tuo pat keliu vietovė gali atrodyti visai kitaip. Klaidžiojimas gaišina laiką.

13. Vykdydamas duotąjį uždavinį, ryšininkas turi vengti susidūrimų su priešais, nes jo vienintelis uždavinys — perduoti įsakymą bei pranešimą, bet nekautis su priešais.

14. Gresiant pavojui ir matant, kad priešas gali paimti nelaisvėn, nešdamas raštišką įsakymą arba pranešimą turi tą dokumentą paskutiniu momentu sunaikinti taip, kad priešas ir iš suplėšytų gabalėlių nieko negalėtų išskaityti. Patogiausia suplėšyti dantimis.

15. Jeigu pakelyje ryšininkas būtų sužeistas, šaukiasi pagalbos artimiausios dalies, bei pravažiuojančių ar prajojančių; o suteikęs pagalbą artimiausias viršininkas, matydamas, kad ryšininkas toliau uždavinio vykdyti negali, turi pasistengti, kad įsakymas arba pranešimas pasiektų adresatą.

16. Atvykęs į nurodytą vietą, atiduoda arba perduoda įsakymą (pranešimą) skirtam viršininkui arba jo pavaduotojui, o paskui, jei viršininkas nėra labai užimtas, praneša visa tai, ką pastebėjo savo kelionėje. Jei viršininkas nerastas nurodytoje vietoje, teiraujasi artimiausioje dalyje apie jo naują vadovietę.

17. Nesuradęs nieko nurodytoje vietoje nei jos aplinkumoje, ryšininkas turi apsidairyti ir įsidėmėti vietos išvaizdą, kad reikiant galėtų savo viršininkui nupasakoti vietos išvaizdą ir įrodyti, kad tikrai toje vietoje buvęs.

18. Įvykdęs uždavinį ir grįžęs, ryšininkas turi pranešti siuntusiam jį viršininkui apie uždavinio atlikimą; jei nėra raštiško įsakymo bei pranešimo, atiduoti savo viršininkui voką su gavusio viršininko parašu.

Jeigu buvo siūstas su įsakymu žodžiu, grįžęs pakartoja jį savo viršininkui, kad siuntęs viršininkas įsitikintų, jog įsakymas buvo teisingai perduotas.

Mjr. Stankaitis

KNYGOS LATVIŲ KAREIVIAMS

Latvių ministerių kabinetas yra nutaręs duoti po 1 knygą kurio nors latvių rašytojo kiekvienam kareiviui, paleidžiamam į atsargą. Lėšos tam reikalui bus gaunamos iš valstybės biudžeto ir kultūros fondo.

LATVIJOS KARO MOKSLO ĮSTAIGŲ ĮSTATYMAS

Birželio 6 d. Latvių ministerių kabinetas priėmė naują karo mokslo įstaigų įstatymą. Pagal šį įstatymą bus aukštoji karo mokykla ir karo mokykla.

Aukštoji karo mokykla turės bendrąjį ir specialųjį skyrių. Bendrasis skyrius rengs karininkus gen. štabo tarnybai. Kurso ilgumas 2 m. 3 mėn. Į šį skyrių priimami karininkai, baigę karo mokyklą, tarnavę karininko laipsny ne mažiau kaip 5 m., ne senesni kaip 35 m. ir ne vyresni kaip pulkininkai leitenantai. Nepriklausomybės karo dalyviams teikiama kai kurių lengvatų.

Specialusis skyrius rengs karininkus specialioms tarnyboms (karo inžinierius, gydytojus, teisininkus). Specialieji dalykai bus išeinami Latvijos universitete.

Taip pat bus organizuojami periodiniai visų ginklų rūšių karininkų kursai žinioms papildyti ir pulkų, batalionų ir kuopų vadams rengti.

Aukštosios karo mokyklos viršininkas priklauso kariuomenės štabo viršininko.

Karo mokykla rengs kariuomenės ir karo laivyno karininkus. Mokslas truks 2 m. Karo mokyklos viršininkas priklauso aukštosios karo mokyklos viršininko.

Karininkai gali būti siunčiami į užsienio aukštąsias karo mokyklas. Kandidatus renka kariuomenės vadas.

Be to, gali būti organizuojami įvairūs periodiniai kursai karininkams, puskarininkams ir kareiviams rengti specialioms dalykams. Tokių kursų sąrašą kasmet tvirtina kariuomenės vadas.

Nežaisk su ginklu

Turėdami savo laikraštį, kuris jungia visą mūsų esamą, buvusią ar būsimą karišką šeimyną, galime jame pasidalyti mintimis, iškelti vieną kitą ydą, nepageidaujamus papročius, klaidas, tobulinti ir platinti savo žinias.

Čia man rūpėjo iškelti vieną, mano manymu, nepageidaujamą reiškinį, būtent, neatsargų su ginklu elgimąsi, arba žaidimą su juo.

Puikiai visi suprantame, kad ginklas ne žaislas. Jis mums duotas ne žaisti ar gąsdinti ką nors, bet, tinkamai išmokę jį vartoti, kad galėtume nuo priešų apsiginti.

Nežiūrint griežtų reikalavimų bei priežiūros, vis dar pasitaiko nerimtų žmonių, kurie netinkamai elgiasi su ginklu. Su ginklu bežaisdami, jie stengiasi tyčia ką nors pagąsdinti, nukreipiant į juos savo ginklą.

Esama ir piktos valios, pav., poligone ar per kitus taktinius pratimus, kur šaudoma manevriniais šoviniiais. Atsiranda dar tokių, kurie iš kažin kur gavę, pavogę ar patys su surastom kulkom pasidarę kovos šovinių, pratimo metu nori pagąsdinti savo „priešus“. Ir kiek čia buvo nelaimingų atsitikimų. Keli tokie nesubrendėliai buvo pagauti ir skaudžiai teismo nubausti.

Nelaimingų atsitikimų, ypač su šaunamais ginklais, taikos metu retai tepasitaiko, nes kiekvienas duotas kovos šovinytis griežtai kontroliuojamas.

Karo metu, kai kareiviams kovos šoviniai duodami be kontrolės ir kai jų šautuvai nuolat būna užtaisyti, nelaimingi atsitikimai įvyksta gana dažnai ir baigiasi jų pačių, o dar dažniau, jų draugų mirtimi.

Aplamai, nelaimingi atsitikimai būna dėl kelių priežasčių: 1. neatsargaus su ginklu elgimosi; ką nors su juo darant jis nukreipiamas į kitą žmogų; 2. juokaujant arba žaidžiant; 3. ginklo naudojimas norint ką nors pagąsdinti.

Žemiau aprašysiu keletą tokių nelaimingų atsitikimų iš kovų dėl Nepriklausomybės laikų. N atskirame batalione 1919 m. vasarą Vievio rajone vienas kareivis rodė kuopos draugams savo fotografiją savanorio uniforma. Pamatęs tąją fotografiją vienas, ką tik atėjęs iš sargybos, jo draugas išpeikė jį, sakydamas, kad fotografuodamasis šautuvą ne taip laikė, bet reikėjo ot taip. Čia jis savo šautuvą paėmė į padėtį durti, atkišo jo vamzdį į čia pat stovintį tos fotografijos savininką. Staiga jo atkištas šautuvas iššovė. Savanoris, fotografijos savininkas, į kurį neatsargiai buvo nukreiptas draugo šautuvas, krito ir netrukus mirė. Dėl draugo neatsargumo nelaiku išaugo naujas kapas Ausianiškių kapinėse.

Antras įvykis. To pat b-no, jau esančio bolševikų fronte, atskira kuopa stovėjo viename kaime. Iš ryto vienas kuopos kareivis, grįždamas iš naktinės sargybos,ėjo į klojimą, kuriame miegojo jo būrys.

Klojimo viena durų pusė buvo atdara ir jos angoje, ant lentos, sėdėjo visos kuopos mylimas muzikantas su savo armonika. Visa kuopa jį mylėjo dėl jo ypatingai linksmo būdo, nes jis savo armonika daug prisidėdavo prie kuopos kareivių ūpo pakėlimo. Grįžtant iš sargybos paprašė smagią ir linksmą pol-

ką drožiantį muzikantą praleisti jį į klojimą. Muzikantas juokais jam atsakė neleisias, ir juokdamasis toliau grojo savo polką. Šis jam irgi juokais atsakė: „Leisk, nes nušausiu“ — ir atkišo į jį savo šautuvą. Čia, kaip ir pirmame atsitikime, šautuvas iššovė. Peršauta armonika ir jos savininkas sukniubo čia pat ir daugiau nebelinksmo kuopos. Tuoj čia pat, šūvio išgąsdinta, subėgo visa kuopa. Pamačius tą baisų reginį, visų akyse pasirodė ašaros — visi suprato, kad nelemtas juokas su ginklu išplėšė iš jų tarpo mylimą draugą.

Žvilgterėjau piktuoju į žudiką, bet, jį pamačius, tuoj visas pyktis dingo. Žudikui šautuvas iškrito iš rankų, visas veidas, kaip popierius, išbalė, akys plačiai išskėstos, išsižiojęs sulinko, kaip senis, ir, nuleisdamas akių nuo savo aukos, kažin ką kledėjo. Gaila pasidarė vien tik žvilgterėjus į jį.

Dar vienas netinkamas ginklo naudojimo pavyzdys, kuris įvyko šiais metais vienoje Kauno įgulos dalių.

Du kareiviai kareivinėse juokavo. Vienas jų bėgo, kitas vijosi. Pirmasis, bėgdamas pro piramidės šalį, kurioje buvo šautuvai su užmautais ant jų (kartu su makštimis) durtuvais, ilgai negalvodamas pagriebė pirmą pakliuvusį šautuvą. Šautuvą paėmė į abi rankas ir nukreipė jį į vejantį. Šis, pripuolęs, griebė už nukreipto į jį durtuvo ir šautuvą nusuko į šalį, kartu numaudamas nuo durtuvo makštį. Antrasis gi, tur būt, tai nepastebėjęs, ar iš inercijos, atmetą į šalį šautuvą su durtuvu vėl nukreipė į puolusį. Čia nuogas durtuvas pradūrė mundurą, baltinius ir vidurius. Nukentėjęs tuoj čia pat krito paplūdes kraujuose ir tik greita medicinos pagelba ir laimingas atsitikimas išgelbėjo jauną gyvybę iš mirties nagų.

Čia aprašyti tik keli nelaimingi atsitikimai dėl neatsargaus elgimosi su ginklu ar žaidimo su juo. Be abejo, panašių atsitikimų buvo daugiau. Tai mums aiškiai pasako, kad neatsargumas bei žaidimas su ginklu prie gero neveda, ir dažnai paima jauno tavo draugo, kartais artimo ir brangaus tau žmogaus, gyvybę — tu tapai jų žudiku.

Ir toji mirtis dar tuo yra skaudesnė, kad jauna gyvybė, kuri buvo pasirengusi kartu su tavimi ginti tėvynę, žuvo tavo nedovanotino neatsargumo bei vėjavaikiškumo dėka.

Tad būk gi vyras ir atmink, kad ginklas ne žaislas, bet jis tau duotas ginti tėvynę nuo jos gausingų priešų.

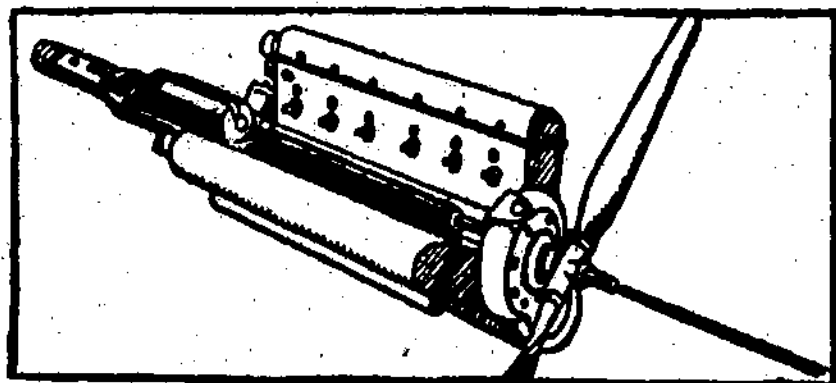
Kpt. Slyvauskas

Skraidančioji artilerija

Didysis karas įtikinamai įrodė, kad lėktuve pastatyta atitinkama patranka — labiau naikinantis ginklas, negu kulkosvaidis. Nors kulkosvaidžio kulku pradžios greitis didesnis nekaip artilerijos sviedinių, tačiau artilerijos siekiamasis tolis, kad ir mažiausio kalibro, kur kas didesnis; be to, palyginus su kulka, kad ir sprogstamąja, sviedinys sudaro didesnę naikinamąją efektą, jei pavyksta pataikyti į ypatingai svarbias ir atsakingas lėktuvo vietas; k. a.: į lonžeroną, variklį, degamosios medž. bakus, vairo ir uodegos įtaisus.

Po daugelio pavykusių bandymų nustatyta, jog kur kas efektingiau ir pati-

Prancūzų 20 mm patrankėlė, kuri šauda pro propelerio ašies skylę

kimiau įrengti lėktuve atitinkamai pritaikyta patranka. Pirmoji lėktuvinė patranka buvo įtaisyta ant variklio karterio, cilindrių tarpe. Tokiu tat būdu Prancūzijoje 1916—1917 m. buvo įrengta — patranka — variklis, (patranka, susijungta su lėktuvo varikliu), iš kurios šaudoma pro propelerio ašies skylę. Dėl to nereikėjo pagrindinio sraigto variklinės grupės perkonstruavimo.

Pirmasai šios rūšies variklis buvo įrengtas Prancūzijoje ir suderintas su 37 mm kalibro patranka. 1917 m. konstruktorius padidino variklio galingumą iki 200 a. j., o 1932 m. iki 860 a. j., bet patrankos kalibras sumažintas iki 20 mm. Nors patrankos kalibras sumažintas, tačiau naikintuvų apginklavimo galingumas nė kiek nesumažėjo. 1917 m. laidos 37 mm patranka šaudė greičiu vienas šūvis per minutę, sviedinio pradžios greitis 600 m/sek. 1932 m. 20 mm. patranka šaudė greičiu 400 šūvių per minutę ir sviedinio pradžios greitis 900 m/sek.

Karo pabaigoj bandomieji naikintuvai buvo ginkluoti viena patranka—va-

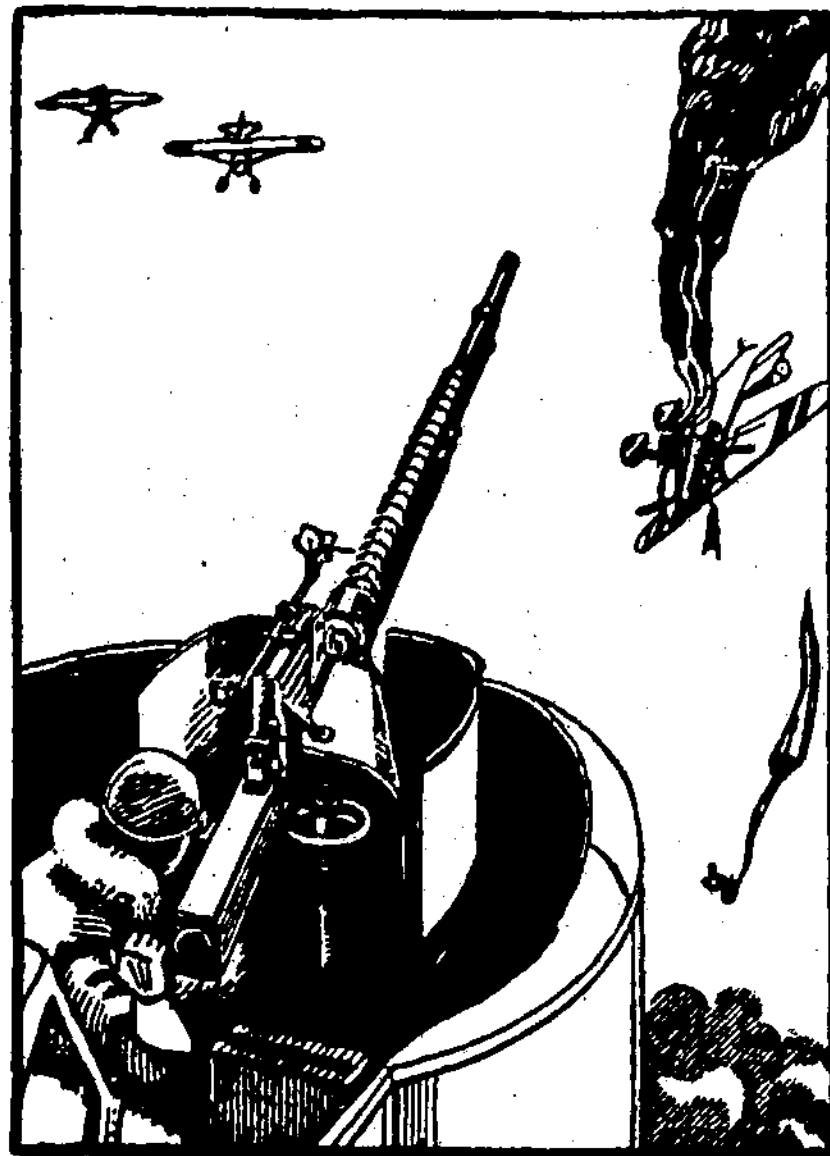
rikliu. Kad ir netobula konstrukcija, kuri leisdavo per minutę iššauti iki 2 šūvių, vis dėlto prancūzų lakūnas Fonk'as 1917 m. numušė 11 vokiečių lėktuvų. Dabar gi anglų ir prancūzų vienviečiai dienos ir nakties naikintuvai, skraidą 400—420 km/val. greičiu, ginkluoti 4 ir daugiau kulkosvaidžiais. Bet dabarties konstruktoriai stengiasi suderinti patrankos veikimą bei ugnį su kulkosvaidžiais. Štai 1934 m. Paryžiuje įvyksta lėktuvų paroda, kurioje didžiosios valstybės nutarė pademonstruoti naikintuvų apginklavimo patobulinimus. Buvo rodomi patrankiniai lėktuvai, ginkluoti patranka—varikliu arba ant sparnų įtaisytais patrankomis. Ši paroda įrodė, kad patranka—varikliu ginkluoti galima ne tik naikintuvus, bet ir tolimiems skridimams skirtus dviviečius žvalgybinius lėktuvus.

Šiame apsiginklavimo rungtyniavime Lenkija visoj platumoje parodė save, kuri kalbamoj parodoj demonstravo patį galingąjį pasaulį (apsiginklavimo atžvilgiu) vienvietį naikintuvą „PCL Super 24“, modelis su Gnom-Ron „K-14“ motoru. Jis ginkluotas dviem 20 mm Erlikono patrankom, specialiai įtaisytom sparnų susijungimo vietoje su sparnų ramsčiais, be to, dar dviem kulkosvaidžiais, įtaisytais motore, kuriais šaudoma per propelerio sraigą; patrankos šaudė, neliesdamos propelerio sraigto.

Dabar didžiosios valstybės rimtai susirūpinusios kautynių lėktuvų kuo didžiausiu apginklavimu, ne tik kulkosvaidžiais, bet galvojama įkelti lėktuvuosna net stambaus kalibro lauko patrankų. Kaip žinoma, prancūzų didysis bombonešis „Bordelez AB-21“ apginkluotas net 75 mm. lauko patranka.

Anglija dabar turi net „skraidančių valčių“ eskadrilę, ant kurių pastatė 37 mm. Vickers Armstrong firmos greitai šaudančių automatinių patrankų. Ant šios rūšies lėktuvo pastatytoji patranka turi galimumo sukintėti į visas šalis. Iššautų šovinių tūtelį išmetimas ir užtaisymas įvyksta atatrankos sąskaita. Šaudymo greitis — 100 šūvių per sekundę. Šiai patrankai pritaikinti du sviedinių tipai. Pirmasai — skeveldrinė granata prieš lėktuvų sunaikinimui: ji turi nepaprastai jautrų degtuvą. Šis sviedinys, pataikęs į bet kurį lėktuvo tašką, pavyzd., į medžiagą, kuria aptempta

sparnų dalis, vis tiek sprogs. Sprogimo artumas prie sužalojamų lėktuvo vietų laiduoja jo sunaikinimą. Iš to išeinant, aišku, jog pakanka vieno pataikymo, kad būtų sunaikintas lėktuvas. Ant trasis sviedinio tipas aprūpintas distan-

Anglų greit šaudanti 37 mm patranka, įtaisyta bombonešio priešaky

cinu degtuvu, kuris per nustatytą laiką susprogdina sviedinį ir tuo atveju, jei jis į taikinį nepataikytų. Ši atsargumo priemonė numatyta tam, kad nekristų žemėn nesprogę sviediniai, nes neišvengiamos kautynės ir virš savo teritorijos.

Išvadoj galima štai kas pasakyti: tuo metu, kai aviacijos kulkosvaidžio kliudomoji ugnis maksimaliai sieks 250 m, patrankos — net 1000 m atstumą. Bet reikia turėti galvojardomosios galios laipsnį — skirtumą tarp patrankos ir kulkosvaidžio, tada suprasime, kad neveltui didžiosiose valstybėse jau veik 20 metų vykdomi brangiai kaštuoją tyrimų ir ieškojimo darbai pritaikymui aviacijai efektingiau veikiančio ginklo. Tuo būdu stengiamasi sutrumpinti oro kautynių laiką ir pasiekti kur kas didesnės naikinamosios galios.

R e d.: versta iš 1935 m. žurnalo „Nauka i Technika“ 7 Nr.

APIE NIDOS STOVYKLĄ

Ruošiama Nidoj stud. ats. karininkų korp. „Ramovės“ stovykla prasideda liepos mėn. 2 dieną ir baigiasi 27 d. Asmenys, kurie dėl tam tikrų kliūčių negalėtų išbūti visą stovyklavimo laiką, galės pasinaudoti išimtimi, vadinasi, iš anksto su stovyklos vadovybe susitarus, bus priimti, kad ir trumpesniai laikai. Stovyklon kviečiami ne vien Vyt. Did. Universiteto studentai. Mielai jon kviečiami ir Žemės Ūkio Akademijos, Konservatorijos, Meno Mokyklos bei kitų aukštųjų mokyklų klausytojai. Taip pat kviečiami ir visų rūšių mokytojai. Be to, prašomi stovyklauti ir tie moksleiviai, kurie yra baigę šiais metais gimnazijas. Vienon vieton susibūrę minėtų aukštųjų mokyklų klausytojai, mokytojai ir besiruošiantieji tolimesnėms studijoms turės puikios progos arčiau susipažinti, užmegsti glaudesnius santykius. Stovykla tvarkoma taip, kad stovyklautojai galėtų gerai pailsėti, kuo daugiausia pasinaudoti saule ir vandeniu. Užsiėmimų programa parengta grynai iš taktinės pusės — stovyklautojams bus patiekta pačios reikalingiausios kariško pasiruošimo žinios: šaudymas, apsikasinimai, žvalgyba, topografija, manevravimai, priešaviacinė — priešcheminė apsauga. Be to, dar numatomas gana įdomus ir naujas dalykas — jūrininkystės mokslas, kurį dėstys laivyno karininkas.

Čia patiekama stovyklos dienos tvarka.

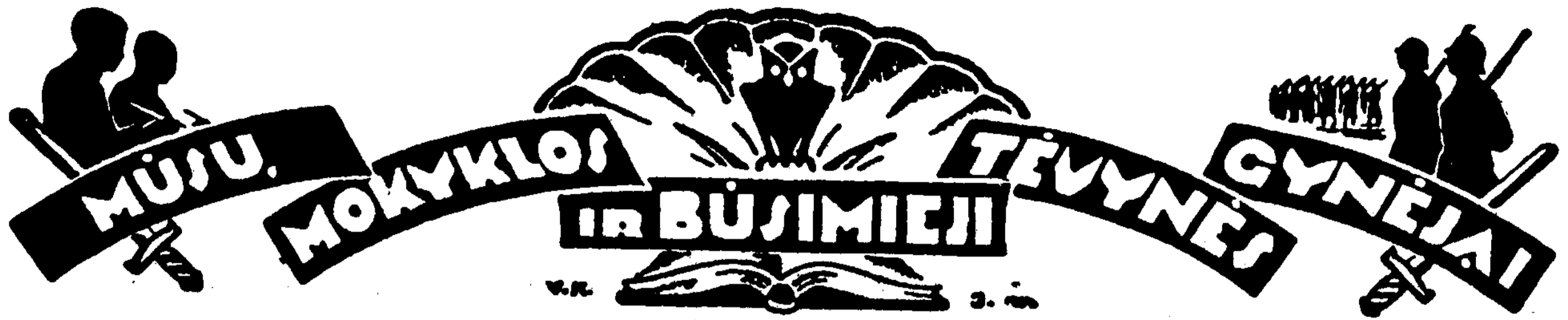
6 val. — trimitas keltis,
6,20 — 7,20 val. — gimnastika ir maudymasis,
7,20 — 8 val. — pusryčiai ir susitvarkymas,
8 — 10,30 val. — užsiėmimai,
10,30 — 16 val. — liuoslaikis ir pietūs,
16 — 19 val. — užsiėmimai,
19 — 21 val. — liuoslaikis ir vakariėnė,
19 val. — patikrinimas,
19,15 — 23 val. — liuoslaikis: pasivaikščiojimai, laužas ar kitos pramogos,
23 val. — miego metas.

Be to, stovyklavimo metu atskiriomis grupėmis bus daromos krašto pažinimo ekskursijos, ruošiami žygiai į jūrą, kas bus atliekama su žvejų valtėmis.

Visam stovyklavimo metui mokestis nustatytas 46 litai. Tiems, su kuriais bus susitarta dėl trumpesnio laiko, mokestis atitinkamai bus sumažintas.

Įsirašyti galima kiekvieną šiokiadienį Pažangos rūmuose V aukšte, pas korp. „Ramovės“ budėtoją nuo 16 iki 18 val. Įsirašymo laikas pratęstas iki 20 birželio.

Stud. ats. karininkų korp. „Ramovė“

Nepagrįsta baimė

(Žr. Kario 22 nr.).

Pasakysime: kariuomenė, tiek įdomumų teikdama, visiškai naują žmogų parengdama, ne baidyti, bet vilioti kiekvieną turi. Kariškas gyvenimas turi traukti, masinti.

Reikia pabrėžti, kad kariuomenės vengimo yda aukštųjų mokyklų auklėtiniuose yra labiau išsiplėtusi negu pas gimnaziją baigiančius. Paskutiniai entuziastai, jauni, ryžtingi; jų retas prisibijo kariuomenės (gal koks atsilikėlis), tačiau, studentai net konkrečių (čia neminėtinų) pavyzdžių duoda. Taigi, *šia proga dar kartą pažymėtinas studentų karinio rengimo trūkumas*. Karinio rengimo nebuvimas universitete ir kitose augštose mokyklose yra viena iš priežasčių kariuomenės vengti.

Antra tos pačios kilmės baimės rūšis jau kariuomenėje: *kariai inteligentai bėga nuo tiesioginio darbo, veržiasi į raštines*. Nevadinčiau tai tikrai baime, tačiau faktas — kariško darbo vengiama.

Didelė klaida — tobulo žemesniojo kadro mums stinga. Jau ir iš esamo reikalaujama cenzo. Žemesniųjų viršininkų yra pats sunkiausias uždavinys, todėl žmonių reikia išlavintų, išmokslintų. Savaimė aišku, kad orientuosiu puikiau mokslą išėjęs, negu savamokslis ar mažamokslis. Karo sritis yra svarbi ir nelengva, vadovauti ne kiekvienas gali. Tačiau, baigęs mokslą žmogus yra brangesnis už bet kurį kitą — jis visada greičiau supras aplinkybes bei ras geriausią išėjimą. Antra — pulko gyvenimą toks karys veiks savo kultūra. Turėdamas didžiulės įtakos į savo skyriaus, būrio darbą, sugebės žaliukus tikrai kariškai auklėti, skiepydamas dvasios bei kariško veikimo vertybes. Į dalies karišką tempą įneš įvairumo

Parengtas šaudymui automatinis pabūklas „Oerlikon“ visuomenės su kariuomene susiartinimo dieną

Valentinavičiaus foto

bei savotiškos šilumėlės. Artimai bendradarbiaudamas su visais, veiks gyvu pavyzdžiu, kuris kels kariuomenės išsilavinimą bei jos garbę.

Dar vienas klausimukas: *argi darbas gąsdina jaunuolius?* Tai nepagrįsti motyvai. Ir neapgalvoti. Darbas tik dar labiau grūdina, stiprina. Darbe tepajuntame gyvenimo prasmę bei turinį. Kariškas darbas stato tuos pamatus, ant kurių statysime gyvenimo rūmus.

Tai kas: — *nežinojimas?* Taip, gal būt. Čia kaltas silpnokas kariuomenės pažinimas. Iš dalies čia kalti ir karinio rengimo instruktoriai, mažai duoda smagių, įvairių kariuomenės gyvenimo prošvaisčių. Pavyzdžiui, ar nuo V klasės moksleivis daug kartų yra lankęsis kareivinėse, buvęs prie kovojamųjų priemonių, manevravęs? Tų dalykų jis tėra vos 1 ar 2 kartu matęs. Mažoka. Turėtų plaukte plaukti kariški vaizdeliai, scenos, nuotykių, kurie kaip magnetu patrauktų į kariuomenės pusę.

Konkrečių žinių kariuomenė teikia daug. Nemint kariūnų aspirantų kursų, kurie yra patogi kariinės prievolės atlikimo forma inteligentiniam jaunimui, visos kariuomenės ginklų rūšys duoda apščiausios darbo medžiagos, pavyzdžių, priemonių, įvairiausių karo mokslo dalykų, turinčių įtakos į kiekvieno asmens akiratį. Tuos veiksnius sunku čia ir išvardyti: aviacija, artilerija, kavalerija, topografija, rankiniai ginklai, ryšiai, taktiškos kariuomenės panaudojimo savybės, kitų kraštų — valstybių kariuomenių organizacija, savumai, pažanga, pionierių dalykai ir t.t. Tai turi reikšmės ne tik žmonių kultūrinės vertybės keliant, bet ypatingai brangūs krašto gynimo atžvilgiu. Paskutiniu atveju mes vienodai galvojame ir vienodai nusistatę. Kalbant apie teritorialų krašto gynimą, sutampa visų tautos darbininkų keliai: neskiriame jaunimo nuo suaugusių, moterų nuo vyrų ir t.t. galinčių vienomis ar kitomis priemonėmis su valstybės priešais kovoti.

Inteligentas žmogus turi būti sąmoningas. Jam bendro darbo mintis turi būti nesvetima. Reikia suprasti tautos gyvenimo pulsą, žinoti savo vertę. Sekti kariškąją spaudą ir domėtis visu kuo karišku — besimokančio jaunimo būtina pareiga.

Svarbiausias dalykas — būti tautos sūnumis. Lietuviškojo kraujo: rimtais ir vertingais. Karžygiškajai dvasiai sužadinti prisiminkime senovę: Kęstučio bei Vytauto laikus ir Nepriklausomybės karius. Jų siektojo Vilniaus neužmirškime, ir tegul tol nenurims jaunystės kraujas, kol jo neturėsime. Savo jaunatvę aukokime krašto labui.

Taigi, kariuomenės vengimas — klaida. Bijoti kariuomenės gali tik neišmanėlis. Baimę nugalėkime, nes krašto gynimas — šio meto problema.

Kar. asp. Bolius Vosylius

APDOVANOTI „TRIJŲ ŽVAIGŽDŽIŲ“ ORDINAIS

Lietuvos skautų šefo pavaduotojas dr. Alekna ir vyriausias skautininkas plk. Šarauskas apdovanoti Trijų Žvaigždžių ordinais III laipsniu. Ordinais buvo įteikti latvių pasiuntinio p. L. Sejos latvių pasiuntinybėje.

ŠIAULIŲ MOKSLEIVIŲ MANEVRAI

Birželio 8 d. Šiaulių mokytojų s-jos ir V. B. gimnazijos moksleiviai surengė manevrus. 8 val. manevrų dalyviai jau buvo pulko kareivinių rajone ir klausėsi jiems aiškinamo uždavinio. Manevrai buvo gražiam Sutkūnų miškely, oras pasitaikė gražus. Manevrams vadovavo pulko karininkai. Manevrus visą laiką sekė 8 pulko vadas plk. Butkevičius ir mirtų mokyklų mokytojai.

Mokiniai manevruose pasirodė gražiai ir drausmingai.
P. Knablis

TŪKSTANČIAI ŽMONIŲ SUTIKO IR LYDĖJO DARIAUS MOTINĄ

Dariaus motinos kūnas, kaip žinoma, atvežtas išėtis į tą patį gimtąją žemę, kurioje ilsisi jos didvyris sūnus su didvyriu draugu. Tos žymios moters paskutinysis noras buvo, kad ją palaidotų tėviškės kapinėse, Judrėnuose. Jos paskutinysis noras išpildytas ir atvežtas „Vistulos“ laivu. Jos palaidus Klaipėdos uoste sutiko tūkstantinės žmonių minios. Į uostą Dariaus motinos karstą sutikti atvyko gubernatorius Kurkauskas, patarėjai Sakalauskas, Morkus, uosto dir. Šližys, plk. ltn. Vilimas ir daug kitų žymių Klaipėdos krašto administracijos ir visuomenės atstovų. Iš Kauno atvyko aeroklubo atstovas aviacijos ats. kpt. Morkus. Uoste, be šiaip visuomenės, išsirikiavo Dariaus ir Girėno vardo būrio šauliai, skautai, santariečiai, Vytauto Didž. gimnazijos mokiniai ir vėliau atvyko Nidos sklandymo mokykla su viršininku Pyragium.

Karstą iš Amerikos atlydėjo Dariaus sesuo. Stulpiniene ir brolis. Susirinko būrys kitų velionies giminių.

Iškėlus iš laivo karstą, prie jo pastatyta šaulių, o paskui Nidos sklandymo mokyklos mokinių garbės sargyba. Vėliau karstas įdėtas į automobilį ir milžiniškos minios per Klaipėdos miestą palydėtas, išvežtas į Švėkšną, kur jį kunigai ir visuomenė sutiko labai iškilmingai. Kitą rytą buvo pamaldos. Prel. Macijauskas, kuris karstą sutikti buvo atvykęs į Klaipėdą ir atlydėjo jį į Švėkšną, ypač pabrėžė tą iškilmingą pagarbą, kurią nusipelnė didvyrio motina. Į Švėkšną atvyko gen. Bulota su sūnum Kęstučiu ir Šaulių s-gos atstovas Daudzvardas. Po pamaldų iš Švėkšnos karstas išvežtas į Judrėnų parapiją.

Tiek Švėkšnoje, tiek Judrėnuose Dariaus motinos palaidus sutiko ir palydėjo milžiniškos žmonių minios. Visur pasakytos kalbos, iškeliančios velionies asmenybę, pabėžiančios tą lietuvės motinos idealą, kurį atliko velionė ir kurį turi pasekti visos lietuvės motinos.

Po pamaldų karstas pastatytas Judrėnų koplytėlėje ir atidarytas, kad visuomenė galėtų pamatyti didvyrio motiną. Kūnas balzamuotas, gerai išsilaikęs, veido spalva natūrali.

Koplytėlėje karstas išbus iki birželio 25 d., kol bus padarytas specialus rūsis. Birželio 25 d. bus laidotuvės.

PALEISTIEJI BALIONĖLIAI PASIEKĖ NET LENKŲ VALDOMAS ŽEMES

L.A.K. jau gauna pranešimus, kur rasti birželio 2 d. aerodrome paleistieji balionėliai. 1) Marytės Tūbelytės balionėlis nuskrido į Surgelių kaimą, Širvintų valsč., ir rado jį Vytautas Batanauskas. 2) Giedrės Vaitkevičiūtės balionėlį rado Jonas Dziedulionis Skenių kaime, Žaslių valsč. 3) Kopukovo paleistą balionėlį rado Kaimynų kaime, Musninkų valsč., St. Skreberytė. 4) Vilniaus Paleckio balionėlis nuskrido į Liuliškio kaimą, Masninkų paštas, ir rado jį Pranas Milkevičius. 5) Zigmo Juodžio balionėlį rado Olesė Pūraitė Pažalėsės kaime, Kaišiadorių valsč. Be abejo, kai kurie balionėliai dar toliau nuskrido, nes ir lenkų radio pranešė apie rastus apie Baltstogę, Vileiką ir kitose vietose balionėlius.

Lietuvoj balionėlius rado nusileidusius tą pačią dieną, birželio 2 d. Laukiama daugiau pranešimų iš Lietuvos ir užsienio.

REIKŠMINGI NIDOS SKLANDYMO MOKYKLOS NUOPELNAI

Aplėkė žinia apie Nidos sklandymo mokyklos viršininko J. Pyragiaus nusklendimą iš Nidos į Palangą. Tai žymus įvykis mūsų sklandymo sporte ir dėl to jis mūsų visuomenės, ypač aviacijos veikėjų bei aeroklubo sferose, sutiktas maloni nustebimu. Aeroklubo pirmininkas prof. Žemaitis, kai tik gavo žinią apie J. Pyragiaus laimingą nutūpimą Palangoje, pasiuntė Pyragiui Nidos sklandymo mokyklon tokią telegramą: Lie-

tuvos aeroklubo vardu sveikinu Tamstą taip gražiai iškilusi ir iškėlusi mūsų sklandymo sportą į pasaulines aukštybes“. Nidon pasiuntė sveikinimus ir kiti asmenys.

Tikrai šiuo įvykiu Lietuvos sklandymo sportas tarptautinėje plotmėje užima aukštą vietą. Pažymėtina tai, kad visa J. Pyragiaus keičionė atlikta ne specialiu aukštiesiems kilimams ir tolimiems sklendimams, o paprastu lavinimosi tikslams skirtu sklandytuvu. Su rekordiniu sklandytuvu, palankiomis oro srovėmis pasinaudodamas, J. Pyragius, be abejo, būtų dar toliau nusklendęs.

Bet ir tai, kas pasiekta, yra labai reta ir tokius įvykius tarptautinė specialie bei bendroji spauda plačiai mini ir komentuoja. Ji ir ši Lietuvos sklandymo sporto įvyki, žinomą, plačiai paminės ir aukštai įvertins.

DIDĖJA GINKLŲ FONDAS

Panevėžy surengtąją kilnojama priešcheminę ir priešlėktuvinę parodą aplankė 6610 žmonių, ne tik vietos gyventojų, bet ir ekskursijomis vyko iš tolimiausių apylinkės vietų. Šia proga vietos rinktinės vadovybė buvo surengusi piniginę rinkliavą dėžutėmis prie įėjimo į parodą. Iš rinkliavos gauta 270,26 lt. gryno pelno rinktinės ginklų fondui. Paroda truko 3 dienas.
Vikrutis

ŠIEMET IŠKILMINGAI ŠVĖSIME JONINES

Panevėžys. Su nepaprastu tempu rengiamasi švęsti Jonines. Mat, XII šaulių rinktinė Joninių išvakarėse, t. y. birželio 23 d., rengia savo tradicinę sporto šventę, o ji žada būti įspūdinga, nes jau dabar ne tik vyrai šauliai, bet ir šaulės moterys, kur nepažvelgsi, sportuoja, gimnastikuoja ir rengiasi parodyti plačiai visuomenei savo pasiektus rezultatus. Šauliai jau dabar atlikinėja parengiamuosius šaudymus, kad tą dieną galėtų pasirodyti kontroliniame šaudyme. Be to, ir verslininkai rengiasi Joninėms pasirodyti su karnavalu. Žodžiu, dirbami dideli pasirėngimo darbai ir, reikia tikėtis, užsibrėžtas tikslas pasieks gerų vaisių, o be to, atgaivins mūsų sentėvių senas Joninių tradicijas, kurios šiandien yra primirštos.
V-tis

PALAI DOTI 1863—4 METŲ KARŽYGIŲ PALAIKAI

Š. m. gegužės 30 d. Šiauliuose buvo palaidoti 1863—4 metų sukilėlių palaikai ir pašventintas Nepriklausomybės paminklas. Sukilėlių kalnelis kariams yra ypatinga šventovė. Čia 1863—4 metais buvo šaudomi ir kariami sukilėliai. Šiame kalnelyje yra sušaudyti, pakarti bei rusų kazokų nukankinti: bajoras Jonas Morkis, Paulius Bagdonavičius, buvęs rusų karo mokyklos mokinys (ant jo pasigailėjimo prašymo koriko Muravjovo buvo užrašyta: „kulka — vietoj virvės“), Konradas Songaila, ūkininkas Bronius Kvetkauskas, Alf. Kucevskis, bajoras ir daugelis kitų, kovojusių už Lietuvos laisvę. Šioms iškilmėms buvo atvykusių svečių ir iš Kauno, kurių tarpe ir gen. Nagevičius. Po pamaldų šv. Petro ir Povilo bažnyčioj, aukštesniajai karo vadovybei ir 8 p. p. 2-ai kulk. kuopai dalyvaujant, sukilėlių palaikai buvo nunešti ant kalnelio. Laidotuvių metu žuvusiems pagerbti nuskambėjo 3 šūvių salvė, skelbdama laisvos Lietuvos sūnų pasiryžimą neužmiršti žuvusių dėl laisvės sukilėlių.

LIETUVOJE PRIEŠ 20 METŲ

Birželio 9 d. 10 vokiečių dragūnų pulkas atakavo rusus miškuose ties Kazlų-Rūda. Vokiečiai paėmė į nelaisvę 20 rusų karininkų, 2300 kareivių iš 181, 183 ir 185 apsaugos draugovių (družinų, t. y. batalionų), daug kulkosvaidžių, 2200 šautuvų, 50 arklių, 7 lauko virtuves ir kito grobio. Dragūnas Mahnke paėmė 181 Smolensko apsaugos draugovės vėliavą.

SKAUTŲ TALKA AVIACIJOJE

Rumunijos skautų brolijoje įsteigta nauja aviacijos sekcija, kuriai vadovauja plk. Scarlat Radulescu, civilės aviacijos vicedirektorius. Į sekciją įsirašė 300 skautų, kurie išeis specialius kursus. Aviacijos skautai veiks panašiai, kaip jūrų skautai, jie turės vykdyti aviacijos propagandą plačiuose jaunimo sluogsnuose. Aviacijos propagandos draugija (sutrumpintai ARPA) perleis naujai įsteigta skautų brolijos aviacijos sekcijai keletą avioniečių, t. y. nedidelių lėktuvų.

J. PILSUDSKIS — SKAUTŲ PATRONAS

Lenkijos skautų sąjunga paskelbė mirusįjį maršalą Juozapą Pilsudskį savo patronu. Lenkijos skautai gimė Pilsudskiui valdant Lenkiją. Daug skautų dalyvavo karuose. 1920 m. buvo net skautų pulkai ir batalionai Lenkijos frontuose ir užpakalyje.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

MIRĖ

Gegužės mėn. 26 d. dr. J. Basanavičiaus vardo karo ligoninėje ausies ir smegenų uždegimu mirė 5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulko jaun. kareivis Mečislovas Goštaltavičius, kilęs iš Alytaus apskr., Butrimonių miestelio. Velionis palaidotas Butrimonių parapijos kapinėse.

ANTROJI ŠIAIS METAIS SPORTO ŠVENTĖ HUSARŲ PULKE

Po neseniai, gerai pasisekusios sporto šventės, husarai surengė antrąją (birželio 10 d.). Ši šventė kiek platesnio masto.

Jau prieš kelias dienas Kauno visuomenė buvo apie tai informuota gražiais husarų darbo plakatais. Raitųjų sporto komisija susidėjo iš kpt. Andriūno — pirmininko, ltn. Milaševičiaus ir jaun. ltn. Stausko — nariais. Rungtynių įvertinimas pagal tarptautines taisykles. Kitoms sporto šakoms — kpt. Vazonis — pirmininkas, ltn. Zakis — narys.

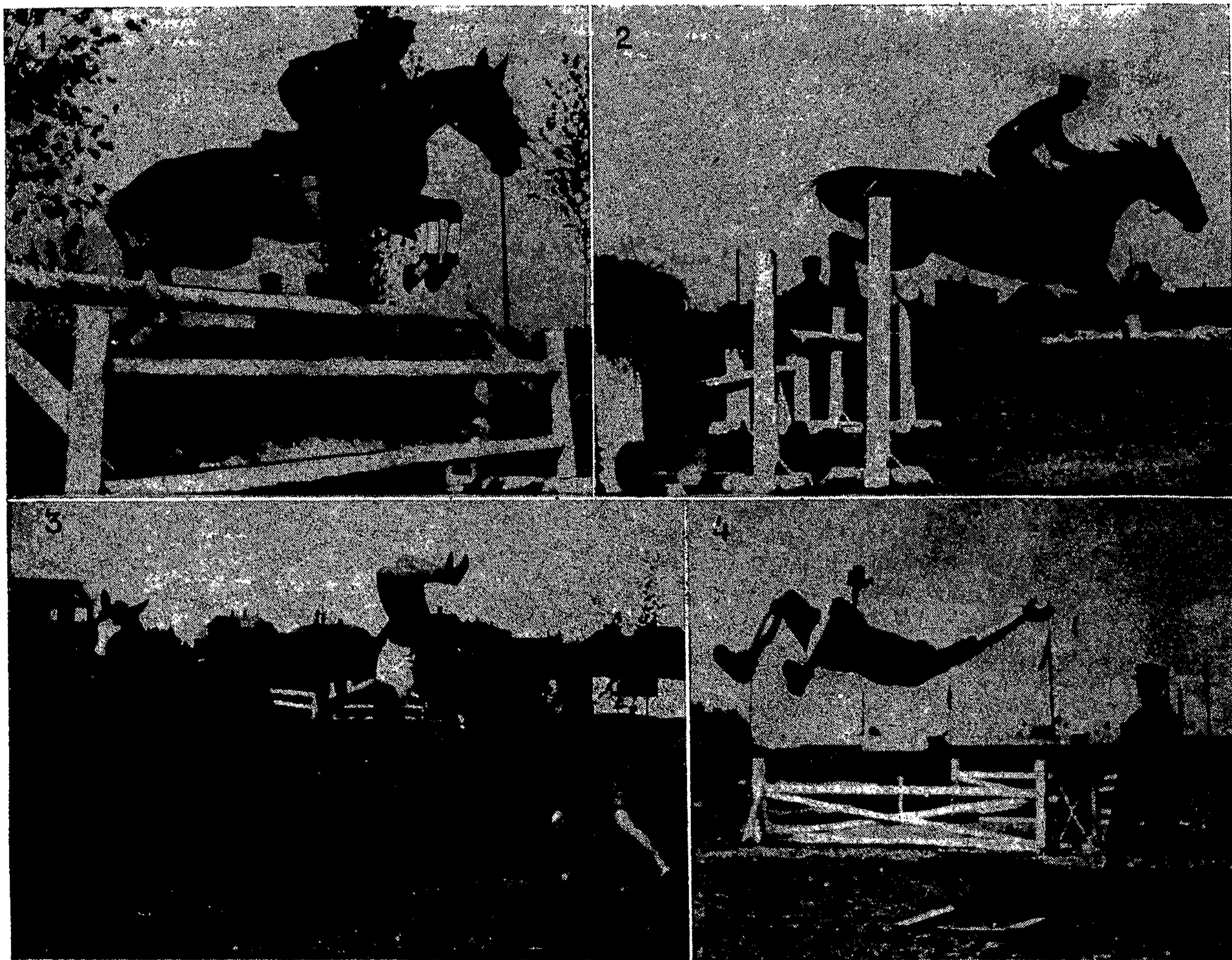
Bendrai sportu husarų pulke rūpinasi bei jį organizuoja j. ltn. Alonderis.

Sporto šventė prasidėjo lygiai 15 val., vėliavom išpuoštoje Aušros aikštėje. Į aikštę įbėga 12 voltižuotojų, kurie fak-

tinai šventę pirmieji ir atidaro. Pasigirsta masinis publikos plojimas, kai po vykusių įvairiausių komplikuočių numerių vėl iš aikštės išbėgo patenkinti sportininkai — džigitai.

Orkestrui griežiant „Rakoči“ maršą, prasideda karininkų užjojimas su jaunais arkliais iki 6 metų. Viso dalyvių 4. Distancija 340 m, did. greitis 400 m, kliūčių 6; aukštis ligi 90 cm. Kategorija laiko. Šią distanciją visai švariai — be taškų pirmuoju prajogo j. ltn. Mikaliūnas, apjodamas skirtą perbėgimą per 49,1/5 sek. Joj arkliu „Orlikonas“. Antruoju, visai švariai be taškų, apjojo skirtą taką j. ltn. Kudžma su kum. „Opa“ per 50 sek. Ir trečiuoju per 51,1/5 sek. skirtą taką apjojo švariai ltn. Michelevičius su kum. „Orune“.

Po šio užjojimo kliūtys kiek pertvarkomos kitam karininkų užjojimui su jaunais arkliais. Distancija 420 m, didžiausias greitis 400 m per min., kliūčių viso 8, aukštis ligi 1 m. Kategorija laiko. Viso dalyvių 7. Kol vyksta persitvarkymas, publika supažindinama su naujais, reik pasakyti, gan kombinuotais (per išilgą „kumelę“) numeriais. Pasigirsta plati juoko banga, kai pats pirmasis numeris „sugriuvo“. Bet už tai po to su didžiausiu entuziazmu ligi galo viskas vyksta kuo sklandžiausiai. Viso dalyvių 14. Jiems pranykus iš aikštės, užjojimą su jaunais arkliais laimi šie dalyviai: pir-

VAIZDELIAI IŠ HUSARŲ PULKO SPORTO ŠVENTĖS:
1. Šoka per kliūtį ltn. Andriūnas su kum. „Kursiste“, 2. joja vyr. pusk. Diškevičius su arkliu „Gintaras“, 3. husaras Bakanas šoka per arklij, 4. „Salto“ šokimas nuo trampolino
Ripskio foto

muoju — švariai be taškų j. ltn. Alonderis. Jodamas su kumele „Našlaite“, skirtą perbėgimą nugalėjo per 1 min. 5 sek. Antruoju j. ltn. Tamošiūnas. Jodamas arkliu „Lauztuku“, skirtą distanciją nugalėjo per 1 min. ir $6\frac{4}{5}$ sek. Trečiuoju per 1 min. $7\frac{2}{5}$ sek. su 3 taškais skirtą distanciją nugalėjo j. ltn. Cininas, jodamas su kum. Migle.

Vėl pertrauka, kurios metu husarai rodo savo lankstumą ant lygiagrečių. Čia išsiskiria iš visų v. p. Gosas, kuris užsitarntautai gauna publikos plojimą. Šokant per arkli pasizymėjo 3 esk. husaras Bakanas. Viso dalyvių 16.

Vėl trimitas praneša, kad prasidės kitas užjojimas — puskarininkių. Distancija 850 m, didžiausias greitis 500 m per minutę, kliūčių 14, aukštis ligi 1,20, plotis ligi 2 m. Arkliai ne jaunesni, kaip 7 metų. Kategorija laiko. Dalyvių 12.

Pirmąją vietą laimi 1 esk. vyr. pusk. Dičiūnas su arkliu „Likimu“, apjojęs skirtą taką visai be taškų per 2 min. 4 sek. Antruoju v. p. Gaidamavičius su arkliu „Jungtuku“, skirtą distanciją perjojęs (3 taškais) per 2 min. $15\frac{1}{5}$ sek. Trečiuoju laimi sunk. kulk. vyr. pusk. Kežys su 8 taškais. Jojo arkliu „Indultas“. Perbėgimą apjojo per 2 min. $12\frac{3}{5}$ sek. Trečiuoju su 12 taškų apjojo skirtą distanciją 1 esk. vyr. pusk. Peteraitis. Jojo su kum. Mėta, skirtą kelią nugalėjęs per 2 min. $7\frac{3}{5}$ sek. Pertraukos metu plati turniko programa išblaško publikos įtempimą. Po pertraukos vyksta paskutinis pats įdomiausias šios šventės numeris: karininkų užjojimas su senais arkliais. Distancija 870 m, did. greitis 500 m per minutę, liūčių 14, aukštis iki 1,30 m, plotis ligi 2 m. Arkliai ne jaunesni kaip 7 m. Kategorija laiko. Dalyvių 11, kurių tarpe j. ltn. Karosas, j. ltn. Civinskas ir j. ltn. Pranculis iš Vilkaiviškio stovyklos. Šiame užjojime įdomiausia, daugiausia publikai patikusia, kliūtis stalas, ant kurio stovėjo arti 30 medinių, puikiai ištekintų bonkų. Kas tik iš dalyvių nugalėdavo šią kliūtį švariai, neužkabines nė vienos bankos, tam visi entuziastiškai plojo. Šiame užjojime viso skirta šešios laimėjimo vietos.

Pirmuoju šią distanciją nugalėjo ltn. Mikelevičius su kum. „Izide“, apjojęs per 1 min. $55\frac{2}{5}$ sek. visai švariai — be taškų. Antruoju j. ltn. Civinskas. Jojo arkliu „Irklas“. Skirtą kelią nugalėjo per 2,03 min. visai švariai — be taškų. Trečiuoju ltn. Andriūnas su kum. „Kursiste“, visai švariai skirtą kelią apjojęs per 2 min. $6\frac{4}{5}$ sek. Ketvirtuoju j. ltn. Karosas — per 2 min. 12 sek. visai švariai apjojęs skirtą taką su arkliu „Junginiu“. Penktuoju j. ltn. Liaukus su kum. „Karaze“ švariai per 2 min. $15\frac{2}{5}$ sek. Ir šeštuoju ltn. Andriūnas 4 taškais, su arkliu „Ampyras“, nugalėjęs skirtą kelią per 1 min. 59 sek.

Po konkūrų publika supažindinama su estafetiniu bėgimu. Viso 20 dalyvių. Distancija 1.400 m. Pirmą vietą laimi sunk. kulkosv. eskadronas, antrąją — 1 eskadronas.

Sporte prie įrankių bei voltiziravime ir šokime per arkli pirmąją vietą laimi mok. esk. mok. Bakanas ir antrąją — 3 esk. nauj. Keženauskas, kuris savo akrobatiškais numeriais užimponavo visą publiką.

Saulėta, šilta diena sutraukė ypatingai daug žiūrovų, kurių tarpe buvo ir aukštų svečių. Atsilankė ir karo mokyklos kariūnai, karo policijos kariai ir t.t.

Šventė baigėsi įteikimu dovanų laimėjusiems pirmąsias vietas. Dovanas įteikė ats. gen. Žukauskas.

J. ltn. Cininas

KILNOJAMA PRIEŠCHEMINĖ IR PRIEŠLĒKTUVINĖ PARODA KARIAMS

Birželio 1 ir 3 d. atvyko į Šiaulius kilnojamoji priešcheminė—priešlėktuvinė paroda. 8 p. p. kariai turėjo progos pamatyti ir plačiau susipažinti su įvairių nuodingų dujų pavyzdžiais ir apsauga prieš jas. Tarp gausingų eksponatų buvo įvairiausių tipų lėktuvų modelių, dujinių sviedinių, dujokaukių ir kitų apsaugos priemonių. Pulko kariai šia paroda labai domėjosi ir patenkinti. Ši paroda Šiauliuose užtruks keletą dienų, nes gausiai lankoma miesto visuomenės.

8 pėst. K. K. VAIDOTO PULKO SPORTO ŠVENTĖ

Birželio 2 d. buvo 8 p. pulko pirmoji sporto šventė. Pulko sporto šventėje, be karių, dalyvavo ir Šiaulių miesto sporto klubai. Šiaulių „Sakalas“, „Š.S.K.“, „Makabi“ ir „L.G.S.F.“. Nors oras buvo nepalankus sportui, didelis vėjas su lietumi protarpiais, bet publikos prisirinko pilna pulko sporto aikštė. Iš ryto nuo 7 val. prasidėjo 8 p. p. kuopų tarpusavio rungtynės pirmenybėms laimėti. Pirmoji sporto šventės programos dalis 7 km žygis pilna kautynės apranga, kurį laimėjo 6 kuopos eil. Vaičiulis, nužygiavęs 7 km per 46 min. 34 sek. Vėliau buvo šaudymas 150 m atstume stacionariu nuo rankos, kurio nugalėtoju liko 6 kuopos eil. Žalys, išmušęs 94 taškus; 300 m

8 p. p. kariai komandomis vedami į kino teatrą

Valentinavičiaus foto

atstume šaudant nuo atramos laimėtoju liko 4 kuopos virš. Ivanauskas, išmušęs 96 taškus. Granatų svaidyme išibėgėjęs į toli I vietą laimėjo mok. kuop. jaun. kar. Kaikaris, numetęs 44 m. Svaidyme iš apkaso į toli I vietą laimėjo 3 kuopos gr. Čepokas ir svaidyme iš apkaso į taikinį I vietą laimėjo mok. kuopos vyr. pusk. Tamulis, pataikydamas į taikinio tašką. Bendrai gautais rezultatais kuopų tarpusavio rungtynėse už šaudymą, žygį ir granatų mėtymą I vietą laimėjo 6 kuopa. II — 2 kuopa ir III — 2 kulk. kuopa. Kuopų rungtynėse iš kiekvienos kuopos dalyvavo po 18 žmonių. Po kuopų rungtynių pulkas rungėsi su Šiaulių sporto klubais bėgimuose ir lengvojoje atletikoje. Šiose rungtynėse nugalėtoju liko pulkas, surinkdamas 64 taškus; II vietą laimėjo sporto klubas „Sakalas“, surinkęs 34 taškus ir III vietą teko sporto klubui „L.G.S.F.“, surinkusiam 11 taškų.

200 m bėgimo rungtynėse laimėjo I vietą pulkas — eil. Bublaitis, prabėgęs distancija per 28,4 sek., II vieta ltn. Grinevičius, prabėgęs per 29 sek., III vietą „Sakalas“, prabėgęs per 29,5 sek. 100 m bėgimo rungtynės laimėjo I vietą pulkas — j. ltn. Juška, prabėgęs per 12,6 sek., II vietą „Sakalas“ — Čepaitis, prabėgęs per 13 sek., III vietą pulkas — eil. Simonavičius, prabėgęs per 13,1 sek. 400 m bėgimo rungtynės laimėjo I ir II vietas pulkas, III vietą „Š.S.K.“. Šiame bėgime dalyvavo ir sporto klubas „L.G.S.F.“, prabėgdamas per 61 sek. (sportininkas Milinavičius), kuriam įbėgus į svetimą liniją buvo diskvalifikuotas. Šokime į aukštį išibėgėjęs laimėjo I vietą „Sakalas“ — Paltarokas, iššokęs 165 cm, II vietą pulkas — ltn. Balandis, iššokęs 150 cm, III vietą pulkas — ltn. Grinevičius, iššokęs 145 cm. Šokime į toli išibėgėjęs laimėjo I vietą pulkas — j. ltn. Juška, nušokęs 595 cm, II vietą „Sakalas“ — Kundrotas, nušokęs 518 cm, III vietą pulkas — eil. Ivanovas, nušokęs 440 cm. Rutulio stūmimo pirmenybėse laimėjo I vietą „Sakalas“ — Jankūnas, nustūmęs 10,98 m, II vietą pulkas — grand. Naujokaitis, nustūmęs 9,14 m, III vietą pulkas — viršila Brazinskas, nustūmęs 9,7 m. Disko metimo pirmenybėse laimėjo I vietą „L.G.S.F.“ — Augys, numetęs 29,67 m, II vietą pulkas — ltn. Balandis, numetęs 25,50 m, III vietą „Sakalas“ — Vikčius, numetęs 24,40 m. Ieties mėtymo pirmenybėse laimėjo I vietą „L.D.S.“ — Ivaškevičius, numetęs 38,80 m, II vietą pulkas — j. ltn. Čyžas, numetęs 38,70 m, III vietą „Sakalas“ — Gaidys, numetęs 35,70 m.

Futbolo rungtynės pirmenybėms laimėti dėl žaidėjų nuovargio atidėtos birželio 10 d. Laimėjusiems pirmas vietas buvo išdalytos dovanos.

A. J.

8 P. P. 6 KUOPAI ĮTEIKTA DOVANA

Birželio 8 d. 9 val. Gubernijoje, prie karininkų Ramovės, gražiai išsirikiavusiai 6 kuopai, 8 pulko vadui pad. plk. ltn. Makulavičiui ir karininkams dalyvaujant ir pulko orkestrui grojant, buvo įteikta pulko karininkų Ramovės skirta pereinamoji dovana — didelis gražus veidrodis (už gerą šaudymą).

Ta proga plk. ltn. Makulavičius padėkojo kuopos vado vybei ir kuopos vardą gynusiems kafiams už gražų pasirodymą VI.2 buvusioj sporto šventėje ir palinkėjo šią pereinamąją dovaną ateity taip pat energingai ginti ir pasilikti ją kuopos nuosavybėje.

Dovana, orkestrui grojant, buvo parnešta į kareivines.

P. Knablis

8 PULKAS VĒL LAIMĒJO

Birželio 10 d. Šiaulių „Makabi“ aikštėje 8 pulkas vėl susitiko futbolo rungtynėms su Šiaulių Sporto Klubu (ŠŠK) dėl pulko skirtos dovanos.

Žaidimui prasidėjus teko pastebėti, kad ŠŠK šiandien teks padirbėti. Pirmam puslaiky 6, 37 ir 43 min. pulkas įsodino ŠŠK tris golus. Antram puslaiky 24, 38 ir 40 min. pulkas ir vėl įsodina tris golus. Tuo būdu pasiekta gražus rezultatas 6:0 (3:0) pulko naudai. Kornerių santykis 3:1 (1:) ŠŠK naudai.

P. Knablis

Vyr. pusk. Antanas Kankevičius

VYR. PUSK. KANKEVIČIUS LAIMĒJO PIRMAJĄ VIETĄ

9 p. K. Vytenio pulko karininkų ir likt. puskariūninkų ypatinguose šaudymo pratimuose iš šautuvų pirmąją vietą ir likt. pusk. laimėjo 2 kulk. kuopos vyr. pusk. Antanas Kankevičius. Iš šaudytų devynių pratimų, kur kiekvienam pratimui skirta po 5 šov., išmušė 817 taškų. Atskirų pratimų duomenys atrodo taip: 1. 150 m stačiom nuo rankos, žieduotas 24 žiedų taikinys, a) laikas neribotas — 77 tašk., b) 1 min. (įskaitant užtaisymą) — 105 tašk.) 2. 100 m gulom nuo rankos, galvos taikinys, a) laikas neribotas — 110 tašk., b) 30 sek. (šaulys parengties padėtyje, šautuvas užtaisytas) — 112 tašk. 3. 200 m gulom nuo rankos, žieduotas 24 žiedų taik. a) laikas neribotas — 92 tašk. b) 1 min. (įskaitant atsigulimą ir šautuvo užtaisymą) — 91 tašk. 4. 200 m stačiom nuo rankos, žieduotas 24 žiedų taik., a) laikas neribotas — 67 tašk., b) 1 min. (įskaitant užtaisymą) — 76 tašk. 5. 300 m gulom nuo rankos, žieduotas 24 žiedų taik., laikas neribotas — 87 tašk.

Visuose pratimuose bandomieji ir papildomieji šūviai neleidžiami, o klaidymai rodomi baigus pratimą. Iš aukščiau patiektų duomenų matome, kad rezultatai pasiekti pastovūs ir gana geri, nes bendras pratimo aritmetinis vidurys yra 91 taškas. Dar atsižvelgdami į tai, kad vyr. pusk. Kankevičius pagal specialybę yra kulkosvaidininkas (iš sunk. kulk. taip pat gerai šaudė, nes 1929 m. laimėjo už šaudymą iš sunk. kulk. prizą) ir kad šie pratimai kartais reikėdavo atlikti esant blogam, vėjuotam orui — galime drąsiai pabrėžti, kad šaulys moka gerai ne tik sunkųjį kulkosvaidį, bet ir šautuvą valdyti.

Antrąją vietą laimėjo vyr. pusk. Antanas Oleškevičius, išmušęs 764 tašk.

Iš karininkų, kuriems skirta buvo atlikti 13 pratimų, pirmąsias vietas laimėjo 5 k. karininkai.

Karininkams ir liktiniams puskarininkams, pirmiesiems dviems šauliams, bus skiriami prizai.

P. Svetulis

PRAMOGOS IR ŠAUDYMAS

Birželio 9 d. geležinkelių kuopa savo poligone surengė kariškas gegužines. Gausingai atsilankiusius radviliškietius daugiausia patraukė šaudymas mažuoju kalibru. Šis reiškinys rodo, kad tokiose pramogose galima sėkmingai propaguoti labai patrauklų šaudymo sportą ir tuo prisidėti prie gyventojų karinio parengimo.

G.

ARGENTINOS LIETUVIAI — BUVĘ KARIAI SKALDOSI

1933 m. spalio 9 d. Buenos Aires m. buvo įsisteigusi Argentinoj gyvenančių lietuvių, buvusių karių, sąjunga. Su džiaugsmu sutikome žinią, kad ir tolimiausiuose pasaulio kampuose mūsų atsargos kariai organizuojasi ir rūpinasi ne tik savo, bet ir savo senosios tėvynės reikalais, rūpinasi savy palaikyti lietuviškąją kariškąją dvasią.

Koks sakytos sąjungos veikimas buvo toliau — jau nežinojome. Tačiau laukėme gražių jos darbo vaisių. Bet, deja, paskiausiai išgirdome keistesnių žinių. Greta šios steigiasi nauja buvusių karių lietuvių sąjunga. Š. m. gegužės 4 d. buvo steigiamasis susirinkimas, kuris ir nutarė steigti naują organizaciją.

Būdami toli nuo Argentinos lietuvių, negalime gerai pažinti šių organizacijų vidaus gyvenimo, jų tikslų bei idėjų, ir jų vadų. Todėl ką nors išsistarti apie jas negalime. Tačiau reikia pabrėžti, kad toks mūsų brolių išeivių susiskaldymas, ypač buvusių karių, nedžiugina mus karius.

Nepriklausomoj Lietuvoj taip pat turime gausingas ir stiprias atsargos karininkų ir Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungas. Tiesa, savanorių kūrėjų sąjungoj iš pradžių buvo lyg jaučiamas šoks trynimasis tarp atskirų srovių, bet gera valia, nuoširdi krašto meilė ir kariškos drausmės bei kariškų tradicijų atsiminimas visas blogybes prašalino. Greta aukšto laipsnio karininko, dirba ir eilinis kareivis. Greta vienos srovės žmogaus, dirba ir kitų srovių. Renkant į valdybas, nežūrima jo politinių įsitikinimų, bet tik į jo darbą. Tas pats ir atsargos karininkų sąjungoj. Šiose abiejose organizacijose buriasi įvairių politinių pažiūrų, įvairios visuomeninės būsenos, įvairių tikių, net ir įvairių tautybių, kokios tik Lietuvoj yra.

Taip yra laisvojoj ir nepriklausomoj tėvynėj, bet tuo labiau turi būti darnus susiklausymas, graži vienybė ir bičiuliški ryšiai tarp užsieny gyvenančių lietuvių, kurie yra išsisklaidę svetimųjų jūroj. Ypač buvę kariai turi rodyti pavyzdį, turi atsiminti kariškąją drausmę, užmiršti savo srovines simpatijas, ambicijas ir kitus asmeniškumus. Tokiose organizacijose gera valia ir skirtingiems žmonėms padeda rasti kelią į gražų vienybės darbą.

Mums, nepriklausomoj Lietuvoj gyvenantiems, tiek karius, tiek ir buvusiems kariams, daug maloniau būtų išgirsti iš savo brolių, Argentinos lietuvių — buvusių karių, kad jie vietoj skaldymosi sudarė vieną vieningą sąjungą, kuri keltų savo narių lietuvišką dvasią, palaikytų lietuviškas kariškas tradicijas ir artintų prie savo gimtosios žemės. Šito iš savo užjūrio brolių lauksime. Juk vienybė ir gražus darbas naudingas ne tik pačiam dirbančiam, bet taip pat kelia ir tautos vardą svetimųjų tarpe.

St. B-us

JAUNIEJI PIONIERIAI SMARKIAI DIRBA

Antroji jaunų kareivių kuopa intensyviai dirba savo specialybės darbą. Po pietų žygiuojame į pionierių darželį, kur mokomės irstyti rusų ir vokiečių pontonais bei inkarinėmis valtėmis. Greit pradėsime lieptų ir tiltų tiesimą. Nuotaika gera. Oras, vanduo, žemė — mūsų artimiausieji draugai. Ypač įdomu plaukioti banguojančiam Nemune.

Rūpinamasi ir švietimu. Po mėnesio iš 9 neraštingų neliko nė vieno. Organizuojasi įvairios sporto rūšys: vandens, atletikos, gimnastikos, futbolo. Neužmirštame ir dainos.

J. K. V. Trumpa

VALGOME DEŠRELES

Dabar „Maistas“ Kaune labai išplėtė dešrelių prekybą. Pardavėjai vaikščioja gardžių dešrelių dėžes nešini po įstaiigas, namus, gatvėse ir pardavinėja.

Nuo birželio 5 d. algirdininkai irgi valgo per savaitę vieną kartą tokias pat gardžias dešreles, kaip ir įstaiigų valdininkai. Kareiviai maisto įvairumu labai patenkinti.

Jon. Kešg.

RAŠYDAVO VOKIŠKAI, DABAR RAŠO LIETUVIŠKAI

Ryšių bataliono kuopose daug karių iš Klaipėdos krašto. Atvažiuavę į kariuomenę klaipėdiškiai kariai parodė daug energijos ir pastangų, kad galėtų susilyginti su savo broliais iš Did. Lietuvos. Po daug darbo ir pastangų klaipėdiškiai kariai pasiekė net daug daugiau negu iš jų tikėtasi. Dauguma, atvažiuavę į kariuomenę, nors ir lietuviai (jų lietuviškumą liudijo pavardės!), tačiau nuo pat mažų dienų išauklėti svetimoj dvasioj nemokėjo lietuviškai. Per kelis mėnesius jie išmoko ne tik šnekėti, bet ir laiškus, kuriuos anksčiau rašydavo vokiškai, dabar jau rašo lietuviškai. Tikrai vienas dar ilgą laiką vokiškai rašė adresą, bet jam paaiškinus, kad laiškei vis tiek nueis nurodytu adresu, jau dabar ir adresą rašo lietuviškai.

Mk. Valaitis

MŪSŲ LENGVAATLETAI LATVIŲ ASK (ARMIJAS SPORTO KLUBS) ŠVENTĖJE

Latvijos armijos sporto klubas jau kelinti metai rengia dideles tarptautinio masto lengvosios atletikos rungtynes, kuriose dalyvauja visos šiaurės tautos: suomiai, švedai ir t. t.

Į šių metų šventę buvo pakviesti ir Lietuvos lengvaatletai, kurie birželio mėn. 3 ir 4 d. Rygoje turėjo progos pasirodyti tarptautinėje sportininkų arenoj ir kartu dalyvauti ir rungtis ne tik su latviais, bet ir suomiais. Ši šventė mūsų sportininkams buvo naudinga — jie galėjo pamatyti ir pasimokyti iš žymiai geresnių sportininkų technikos, stiliaus ir kitokio sportiško meno.

ASK pirmininkas plk. lt. Ceplitis, kurio pakvietimą gavę nuvykom, parodė mūsų sportininkams labai didelį nuširdumą. Jis išrūpino mūsų dalyviams (net keturiems) visą išlaikymą Rygoje, todėl turėjom progos didesnę lengvaatletų skaičių nušiuoti. Abi dieni mūsų lengvaatletai uoliai laikėsi ir stropiai kovojo dėl kiekvienos sekundės ar centimetro. Jau pirmąją dieną mūsų komanda 4 × 100 m estafetėje lengvai nugalėjo latvius ir suomius. Čia patys latviai pabrėžė, kad antroji rungtynių diena dar gali duoti daugiau netikėtumų ir sensacijų. Ieties pirmuoju metimu mūsų Puskunigis lengvai išmeta 58 m 17 cm ir laikosi pirmojoje vietoje, kol latvių meisteris Jurgis, kuris 1934 m. Europos pirmenybėse gavo V vietą, vos vienu metimu numeta 62 m. Po šio pasisekimo mūsų Komaras lengvai nugalėjo favoritus šokime ir aukštį išibėgėjus (suomii Lönnrot ir miklios technikos latvi Slava). Mūsų būseną pasidarė labai gera, o ypač dar džiugino, kad 400 m bėgime mūsų siškiai jautė, kad bus žymiai stipresni už latvius. Šioj (400 m) distancijoje lengvai laimėjom II ir III v.

Be galo didelį netikėtumą sudarė mūsų ilgų distancijų meisteris Tendis, kuris 500 m bėgime, smarkiai kovodamas su šiuometiniu geriausiu latvių bėgiku Puce, paskutiniame rate smarkiai atsiplėšęs aplenkė latvi ir laimėjo II-ąją vietą, kai tuo tarpu latviai pranašavo V ar VI v.

Šiose rungtynėse turėjom progos pamatyti pasaulio 5000 m meisterį suomii Lehtinen, kuris gražiu stiliumi ir imponantišku bėgimu stebino žiūrovus. Taip pat suomius Loukola, Sjöstedt, Lampinen ir kitus, kurių vardai žinomi visam pasauliui.

Be bėgimų, šokimų ir k. t. lengvosios atletikos varžybų, buvo ėjimų rungtynės, kuriuose startavo latvių pasaulinis meisteris Dalinš, suomii meisteris Ruotsolainens, švedas Rees ir daug latvių ėjikų. Čia Dalinš gražiu stilium lengvai nugalėjo svečius, kurie negali prilygti latvių antraeiliams ėjikams. Mūsų lengvaatletus išlydėti į stotį atvyko, nors ir po nuovargio, pats ASK pirmininkas plk. lt. Ceplitis ir ponas Travčenko su ponia, kuris per visą laiką buvo didžiausias mūsų globėjas. Atsisveikindami padėkojom už malonų priėmimą ir gražią šventę, kurioje turėjom progos daug pasimokyti. Latvių spauda, lygindama mūsų pasirodymą su katastrofingu futbolininku likimu, labai gerai mūsų vertina. Rungtynes sekė daug aukštų karininkų ir vidaus reikalų ministeris.

RINKTINĖ I — RINKTINĖ II 4:1

Birželio 8 d. A. Panemunėje, kariuomenės stadione, žaidė parengiamąsias futbolo rungtynes rinktinė I su rinktinė II. Prie geresnio žaidimo laimėjo rinktinė I, santykiu 4:1. Šių rungtynių tikslas — nustatyti žaidėjų sudėtį prieš Estiją (VI. 18 Taline) ir susižaisti pačiai komandai.

SUOMIJA — LATVIJA 4:1

Birželio 6 d. Helsinkiuose (Suomijoje) buvo žaistos tarpvalstybinės futbolo rungtynės Suomija — Latvija. Latviams prieš suomius buvo sunku atsilaikyti ir pralaimėjo 1:4. Tiesa, trys golai į latvių vartus krito nevisai pelnytai. Pažymėtina, kad latviai išstatė tokią pat sudėtį, kaip ir prieš Lietuvą V. 30 Rygoje.

Š.Š.KOVAS — UNION 3:1 (1:1)

Antras (VI. 8) rungtynes latvių komanda Union žaidė prieš susilpnintos sudėties komandą Š.Š.Kovą. Nors latviai šį kartą ir pralaimėjo 1:3, tačiau žaidimą rodė žymiai kombinetesni ir sumanesni.

MAKABI — UNION 1:1 (1:0)

Birželio 6 d. pirmas š. m. užsienio svečias — latvių Uniono futbolo komanda žaidė su mūsų A kl. komanda Makabi. Svečiai žaidė be aiškesnės sistemos ir turėjo daug darbo su makabiečiais, kurie už svečius kai kurį laiką buvo geresni. Ypač geras buvo makabietis Baronas ir vartininkas Michalavičius. Paskutinis komandą išgelbėjo nuo tikro pralaimėjimo. Iš svečių išsiskyrė dešinysis kraštas ir vartininkas. Iš Makabi golą įmušė Jolkas I.

RINKTINĖ — KSS 2:2

Birželio 10 d. Klaipėdoje žaidė Lietuvos rinktinė su KSS komanda. Rungtynės nelauktai baigėsi lygiomis — 2:2. Abu golus rinktinės naudai įmušė Klimas.

VENGRAI ŽAIS PAS MUS

Garsi vengrų profesionalų komanda Budafok atvyko į Kauną ir žais net tris kartus. Birželio mėn. 13 d. su Š. Š. Kovu, 14 d. su rinktinė ir 15 d. su Makabi.

Pažymėtina, kad Budafok šiemet pirmenybių rungtynėse sumušė Kaune viešėjusį Nemzeti 2:1, kuri savo laiku laimėjo su Š. Š. Kovu 9:0 ir LFLS — 5:0. Tuo būdu Budafok yra labai stiprus futbolo vienetas ir reikia laukti tikrai klasiško žaidimo.

UNIVERSALUS LĒKTUVAS

Užsienio spauda praneša, kad Anglijos aviacijos dirbtuvėse pagamintas ypatingos konstrukcijos lėktuvas, kuriam, kaip manoma, teks suvaidinti ypatingą vaidmenį anglų aviacijoje. Naujasis lėktuvas gali pakilti iki 7 km aukščio. Jį galima naudoti ne tik kaip naikintuvą, bet ir kaip bombonešį bei torpedinį lėktuvą. Jis tinka taip pat ir sanitarijos reikams. Kiekvienas toks lėktuvas turi nedidelę radio stotį. Jeigu lėktuvui tektų nusileisti vandeny, jis aprūpintas specialiais prietaisais plaukioti vandens paviršiumi ir sudedamąja valtimi.

TANKAI MANEVRUOJA VANDENY

Vokiečių spaudos žiniomis, neseniai Maubeuge (Prancūzijoje) prie 509 tankų pulko buvo atliekami bandymai su patobulintais tankais, kurie lengvai gali pereiti per vandens plotus iki 1,40 m gilumo. Ligšiol tankai galėdavo išbūti vandeny daugiausia 15 min. Tolimesnis buvimas vandeny kenkia motorui. Naujieji tankai, demonstruojant juos karo ministerijos paskirtai komisijai, 1 val. 40 min. manevravo upėje ir po to be jokių sunkumų išlipo į krantą.

ĮDOMŲ ŠOKIMO SU PARAŠIUTU BANDYMAI

Įdomų lakūnų gelbėjimosi bandymą, iššokant su parašutu, kai lėktuvas yra nepavaldomas ir kai vienas iš lakūnų sužeistas, atliko rusai parašutininkai Charachonov ir Feduikin. Lėktuvui pakilus 1000 m aukščio, Charachonov ištraukė iš kabinos tariamai sužeistą savo draugą ir iššoko iš lėktuvo. Nukrisdamas žemyn 300 m, jis atidarė draugo parašutą, o per tolesnius 200 m kritimo savo parašutą. Dirbtiniu būdu Charachonov pagreitino savo nusileidimą ir, aplenkęs savo draugą, padėjo „sužeistajam“ nusileisti žemėn.

Kiek anksčiau tas pats Charachonov iššoko su parašutu, esant lėktuvui „štopore“. Toks šokimas labai sunkus, nes kai lėktuvas „štopore“, tai lakūnui sunku nuo jo atsiskirti. Tačiau tokio šokimo svarbumas aiškus, nes dažniausiai, kai lėktuvą ištinka avarija, jis pereina į „štoporą“. Tenka dar paminėti, kad Char. iššoko nakties metu. Tai pirmas toks šokimas SSSR.

6800 km ŽYGIS

Sovietų kariuomenėje sportu užsiima ne tik vadai (karininkai ir puskarininkai), bet ir jų žmonos. Birželio 12 d. iš Leningrado išėjo šešios artilerijos akademijos klausytojų žmonos. Jos eina pėsčios į Irkutską, t. y. rengiasi atlikti 6.800 km žygį. Kasdien numato nueiti 50 km, taigi Irkutską galės pasiekti š. m. spalio mėn. 26 d.

MOKOMIEJI TANKŲ MODELIAI

„Kraftzug in Wirtschaft und Heer“ rašo apie įvestas sovietų kariuomenės motorizuotose ir mechanizuotose dalyse tankų modelius. Modeliai padaryti labai tiksliai, tik sumažinti. Jų vartojimas kareivinėse ir klasėse yra patogus. Be to, ir tikrųjų tankų motorai ir kitos dalys apsaugojamos nuo susidėvėjimo. Šia mokslo priemone susidomėjo ir kitos ginklų rūšys.

Feljetonas

I POLIGONA

(Gaida: „Vaikšto studentai pagal vitriną...“)

Husaro kojos ir meilė

Iš paviršiaus žiūrint, pradžioj gal kiek keistai atrodys toks dalykų derinimas: husaro kojos ir meilė!.. Fui, pasakysit, kilnaus ir švento dalyko išniekinimas, atseit, profanacija. Na, bet ką gi aš, vargšas plunksnagraužis, padarysiu. Įvykęs faktas. O aš tą faktą tik konstatuoju. Dovanot man, turit.

Taigi, tiesiai prie dalyko.

Ne taip seniai, pereitą rudenį, laukagaliečiai išleido kelis žaliukus pilietinių pareigų atlikt. Į kariuomenę, vadinas. Na, ir vienas, žinot, laukagaliėtis, tūlas Petras Gvazdikas, į husarus pateko. Tarnauja, žmogus, husaru, tėvams retkarčiais laiškelį parašo. Draugams ir pažįstamiems gerų dienų neužmiršta įdėt. Taip ir slenka savaitė po savaitės.

Bet vieną dieną laukagaličius netikėta žinia pasiekia: žirgū klupus, Petras Gvazdikas nukrito ir koją susižeidė. Dabar ligoninėj guli. O kol žinia pasiekė antrą kaimo galą, tai išėjo taip, kad Petras Gvazdikas neteko abiejų kojų, rankų, ausų, nosies ir, bendrai, visko, ko tiktai netekti galima!..

— Ach, — šnekasi tarpusavy Gvazdiko draugai, — smarkiai vargšas Petrelis susižeidė. Pareis invalidu. Gaila žmogaus!..

Petro motina, žinot, skarelės kampu ašarų nubraukt nesuspėja. Tėvas vėl liūdnas vaikšto. Vaiko gaila.

Pračina savaitė, kita, trečia. Ir vieną gražią dieną laukagaličiai mato: kerta sau kelio viduriu Petras Gvazdikas, net žemė dunda. Žvanga pentinai, batai žiba, o prie šono riestas kardas mataruoja.

— Žiūrėk, žiūrėk, — patylom kuždasi moters, — Gvazdikiokas pareina. Ir su kojom, ir su rankom... Nosis taip pat vietoj... O je tu mano, ir ausys abi!..

— O gal tai visa ne savo?.. Sako, dabar gydytojai kiekvieną kūno dalį gali pridėt...

Taip ir nutarė moters, kad Petras parėjo ne savo kojom, parsinešė ne savo rankas, ausis, nosį... Gal kažin kokio numirėlio, ar kare žuvusio kareivio!.. Net ir motina tikėt nenorėjo, kol savo rankom įsitikino. Turėjo Petras nusiaut batus, parodyt kojas, rankas, ausis, nosį...

Kitą dieną Petras pas draugus ir pažįstamus lankytis ėmė. Žinia, pasiilgo visų.

Lankosi Petras pas draugus, o viso kaimo merginos paslapčiomis taip akimis jį ir grobsto. Gražus Petras. Tiesus, raudonom kelnėm, raudona kepure ir baltais kantai. O svarbiausia, pentinai ir kardas prie šono. Tai ir patinka mergužėlėm. Dabar gi, žinot, toks laikas, kad žolės žydi, visoki paukščiai čiulba ir mylėt labai traukia. Tai va, trečią

atostogų dieną ir Petras pamilo. Ne bet ką, o tokią puikią mergiotę, Grybo Steputę. Žinot, jos raudoni skruostai, akys mėlynos ir kasos tokios šviesios. Taip ir pamilo kitas kitą. Petras Steputę, Steputė — Petrą. Juo toliau, juo labiau. Po kiek laiko Petras ir į klėtį lankytis ėmė. Naktimis, žinoma. Tik visa nelaimė, kad Steputės tėvai suuodė. O senų žmonių nusistatymas aiškus: — vesk, bet naktimis apie klėtį neslankiok. Taip ir užčiuopo senis Grybas Petrą Gvazdiką klėty, ir tuoj visokiais žodžiais plūsti ėmė. Mato Petras, kad senis karščiuojasi ir rankoj lazda laiko.

— Ką čia, tėvai, dėl tokių niekų keli triukšmą, — kalba Petras ir atbulas durų link traukiasi. — Mes ten, žinai, daly arklius apsižergę per visokias tvoras šokinėjam, badom ietimis maišus ir kardais rykštes kapojam. O čia, kad pas merginą užėini!.. Na, ir kam karščiuotis.

Spruko Petras pro duris ir nurūko namo su abejotinom kojom.

Dabar matot, gerbiamieji, koks ryšys tarp husaro kojų ir meilės?.. Nukritai nuo žirgo, susitrenkei blaudzikaulį, — į ligoninę. Išgijai, — atostogos sveikatai pataisyti. Na, o čia galima sau gražų romaniuką pradėt. Tik, žinoma, jeigu visiškai pasitiki savo kojomis. Jei susitrenkimas, nors mažiausiu skausmu kulny atsiliepia, — verčiau neprasidėkit!..

K. V-lis

„Vest lauk!“

Vest l-a-u-k! — pasigirsta, pagaliau, seniai laukta komanda.

Ulonas Domarkas, gerokai sušilęs, pagaliau išveda savo „Patrimpą“.

— O kas čia, ulonas Domarke? — klausia būrio vadas.

— Arklys „Patrimpas“, tamsta leitenante! — atrėžė ulonas Domarkas!

— Taigi, kad „Patrimpas“, bet tasai tavo „Patrimpas“ išvestas be balno! Kur balnas, ulonas Domarke? —

Kiek pagalvojęs ulonas Domarkas papasakojo būrio vadui:

— Buvau pabalnojęs „Patrimpą“, tamsta leitenante, bet man nepatiko ir aš perbalnojau. Vėdu iš arklidės ir sutinku būrininką. Nepatiko būrininkui. Nubalnojau ir šį kartą. Perbalnojęs vėl vėdu lauk — sutinku vachmistrą.

Nepatiko vachmistriui. Sako — balnas uždėtas atžagariai. Nubalnojau aš ir šį kartą! Bet už tai dabar išvedžiau „Patrimpą“ visai nebalnotą, nes tikrai žinau, jei nepatiko man, nepatiko mano būrininkui, nepatiko vachmistriui, nepatiks ir tamstai. Todėl ir nebalnojau, tamsta leitenante, „Patrimpo“. Cas

Seni kareiviai tvarko kuprines, Rytoj apleidžia kareivines. Oi, lylia, lylia — „sudiev“ jaunikliai, Likite tvirti, sportuokite mikliai.

Draugai rikiuojas į žygio gretas, Jaunųjų veiduos ašaros matos. Oi, lylia, lylia — neverki, Jonai, Juk pamatysi tu poligoną.

Gretos ištirpsta jau iš rajono, Su skambia daina — link poligono. Oi, lylia, lylia — „sudiev“ kareivinėm, Rytoj gyvensim po palapinėm.

Artinas Neris, Tartokas, Rukla, Kareiviai mato tikrus stebuklus. Oi, lylia, lylia — „sveiki“ Gaižiūnai, Būsime draugais mes atėjūnai.

Miestas didžiausias — karių daugybė — Veidai įdege — smėlio beribė... Oi, lylia, lylia — smagu ant dūšios, Žmonės kariauja — Verdeno mūšis...

Po dienų darbo — sulaukus šventės, Girtos nuo dainų Neries pakrantės. Oi, lylia, lylia — tai ne pas mamą: Čionai kitokia gyvenam dramą.

Niekis mums miestas, triukšmingos [gatvės, Kai mūsų širdys trokšta vienatvės. Oi, lylia, lylia — smuikas verkšlena, Žygis ir daina — tai mūsų penas.

Liūdna bus broliai — taip pagalvojus: — Kodėl poligonas neamžinas rojus? Oi, lylia, lylia — liūdna ant dūšios, Baigės poligono Verdeno mūšis.

Al. Sicila

Vanduo yra!..

Pulke buvo toks didelis, su dviem išilginėm pasostėm, vežimas, kurį visi vadinavo londo.

Ūkio kuopos vadas skambina iš karininkų ramovės į ūkio kuopą. Iš ten atsiliepia:

— Kuopos budėtojas eilinis Rabinavičius, klausau!

— Tamsta tuojau atsiųsk prie karininkų ramovės londo.

— Klausau, tuojau atsiųsiu prie karininkų ramovės vando!

Ūkio kuopos vadas nerimauja, žiūri pro langą, bet užsakyto vežimo kaip nėra, taip nėra. Pagaliau, netekęs kantrybės, išcina pats į lauką:

— Kur londo? — paklausė stovintį kareivį.

— Vanduo yra! — atsakė eilinis Rabinavičius, rodydamas į apšarmojusią vandens statinę, į kurią buvo pakinkyta ūkio k. kumelė. J. T.

Naujieji leidiniai

VAIRAS Nr. 6

Apie neseniai mirusį Lenkijos maršalą Pilsudskį daug rašoma mūsų ir svetimojoje spaudoje. Šiame Vairo numery irgi yra labai įdomus Mykolo Römerio straipsnis apie Juozapą Pilsudskį. Straipsnis baigiamas Pilsudskio veikla ir įvertinimu ligi 1919 m. Bus daugiau kitam n-ry. Dr. Kazys Sruoga rašo apie mūsų finansus, eksportą ir nedarbą. J. Murka nagrinėja svetimųjų kalbų dėstymą mūsų mokykloje. V. Mačiūnas aprašinėja Krokuvos biblioteką ir nurodo, kas ten vertinga bei įdomu lietuviui akimis žiūrėti. V. Sidzikauskas plačiai nušviečia ūkiškąją Klaipėdos krašto būklę seniau ir dabar.

Antrąją, beveik didesnę numerio, dalį sudaro Kultūros Apžvalga ir Recenzijos.

M. Šalčiaus. SVEČIUOSE PAS 40 TAUTŲ

Štai turime II-ąją M. Šalčiaus ketverių metų kelionių po Europą, Aziją ir Afriką aprašymų dalį. Šioji dalis glaudžiai susijusi su I-ąja, kur buvo („Nuo Kauno ligi Atėnų“) aprašyti Europos kraštai. Dabar autorius nusiveda mus į Afriką, Mažąją Aziją ir vedžioja po Arabų kraštus. Parodo mums Egiptą, Sinajaus dykumą ir Palestiną. Aprašymai gyvi, įdomūs. Leidinys iliustruotas. Pabaigoje aprašomųjų kraštų žemėlapis. Išleido Spaudos Fondas. Kaunas, 1935 m. 269 pusl. Kaina — 3 lt.

Ats. plk. J. Petraitis, DIDYSIS KARAS. I tomas.

Šiame tome aprašomi 1914—1915 m. įvykiai. Aprašymams autorius naudoja keliais šaltiniais ir savo atsiminimais. Knygos turinys taip suskirstytas: 1. Būsimojo karo perspektyvos. 2. Kas sukėlė didįjį karą. 3. Kariškųjų sąjungų politika. 4. D. karui artėjant. 5. Poincarés vizitas Mikalojui II. 6. D. karo išvakarėse. 7. Mobilizacija. 8. Karo dalyvių pajėgos ir pasirengimas. 10. Karo dalyvių veiksmų sumanymai. 11. Karo pradžia. 12. Rusų įsibrovimas į Rytų Prūsiją. 13. Tannenbergas. Samsonovo armijos žuvinimas. 14. Galicijos užkariavimas. 15. Kautynės ties Lodzium. 16. Serbija. 17. Japonija. 18. Turkija. 19. Rusų caro svajonė apie taiką. 20. Veiksmai jūrose. 21. 1915 m. rusų kompanija. 22. Vokiečių prasilaužimas ties Gorlica. 23. Peremyšlio ir Lvovo paėmimas. 24. Lenkijos užkariavimas. Veiksmai Lietuvoje ir Kurše. 25. Kauno tvirtovės paėmimas. 26. Vakarų Europos frontas. 27. Politiniuose užkulisiuose. 28. Italija prisideda prie Santarvininkų. 29. Bulgarija stoja prieš Santarvininkus ir Serbijos tragedija. 30. Santarvininkų mėginimai sutelkti vyriausiąją vadovavimą vienosė rankose. 31. Separatinės taikos pasiūlymas. 32. Liudendorfas šeimininkauja Lietuvoje. 33. Italų frontas. 34. Veiksmai Balkanuose. 35. Veiksmai Azijoje. 36. Veiksmai prie Sueco perkasos ir sąsiauriuose. 37. Veiksmai jūrose.

Neliečiant giliau šios knygos turinio, tenka pažymėti tuojau į akis krentantį trūkumą: kalba ne visur taisyklinga ir vienodai lygi, nesilaikoma jau vartojamųjų kariškų terminų, nėra turinio rodiklio, nors, kaip matome, turinys gana smulkiai suskirstytas. Todėl, norint grįžti prie vieno ar kito skyrelio, tenka vartyti visa knyga.

Knygoje 352 pusl. Kaina — 3 lt.

Pranas Dankšas. MEDŽIO TŪRIO SKAIČIAVIMAS

Knygelė vien tik kūbatūros lentelės, sustatytos lentoms, lotoms, sijoms ir kitiems apipiautiems medžiams ir apvaliems rąstams apskaičiuoti kubiniais metrais.

Knygelė rekomenduojama: staliams, statybininkams, miškininkams, miškų pirkliais, lentpiūvininkams, ūkininkams ir kitiems medžio apdirbėjams, pramonininkams bei amatininkams.

PRADALGĖS 3—4 NR.

Trimėnesinis poezijos laikraštis. Laikraštėlis nedidokas. Jame savo eilėrašiais pasirodo: St. Anglickis, Bern. Brazdžionis, Henr. Radauskas, Gr. Tulauskaitė, Kazys Bradūnas, M. Milda. Kritiški straipsniai — St. Anglickio ir Babrausko. Pabaigoje šiek tiek savotiškų recenzijų.

Redakcijos atsakymai

J. Astrauskui. Nr. 1 išsiųsime. Kadangi Tamstos prenumerata jau baigėsi, tai už Tamstos korespondencijas, įdėtas „Kario“ Nr. 14 ir 15, pratęsėme ją iki š. m. rugpiūčio 1 d. Atsiųstas eilėraštis netiks.

P. Digriui. Honoraro už eilėraščių dar negalime atsiųsti, nes jis tebėra neįkainotas.

Audroniui. Knygų apie Darių ir Girėną dar galima gauti. Sp. ir švt. Skyriuje kariams kainuoja 7 lt.

J. Venclauskui. Atsiųstas piešinys viršeliui netiks. Nevykusi kopija iš senesniųjų „Kario“ viršelių.

Sartų ešeriui. „Taip žuvo du sūnūs“ gavome, bet netiks. Negrąžiname, nes prie rankraščio neradome pašto ženklo. Nors rankrašty ir buvo pažymėta, kad nesunaudoję grąžintumėm, tačiau apie pridedamą pašto ženklą ten neminėjote. Siunčiant pašto ženklą, reikia jį prisegti prie rankraščio, bet ne palaidą į voką dėti. Redakcijos kasdien gaudamos daug laiškų, neturi laiko raustis po vokus.

VI. Ulčinskui. Tamstos klausiami straipsniai gauti, bet netiks.

M. Zablockiui. Tinkamus raštus įdėjome. Kurie neįdėti — netiks.

Gr. Paliūčiui. Atitarnavusių kariuomenė savanoriais nebepriimtų. Tik puskarininkiai galėtų liktiniais pasilikti, kur būtų laisvų vietų.

Vyr. pusk. Matulaičiui ir vyr. pusk. M. Antaniškiui. „Kario“ Nr. 22 įdėtu ryšininkų uždavinio Nr. 4 sprendimu baigtas pirmasis taktiškų uždavinių sprendimų ratas. Tamstos esate laimėję pirmąją vietą. Dovanas paskirstysime vėliau, kai redakcijoj susirinks daugiau geresnių knygų.

Pranešimas

Prašoma grąžinti L.T.J. S-gos „Santara“ S.S.O. Jūros Sekcijos aukų lapus.

Lietuvos pajūrio jaunimo „Santaros“ Jūros Sekcijos aukų lapų grąžinimo terminas jau seniai praėjo, bet dar daug aukų lapų negrąžinta.

Visi, gavusieji aukų lapus, prašomi tuojau grąžinti užpildytus ar neužpildytus.

Jūros Sekcijos Vadovybė

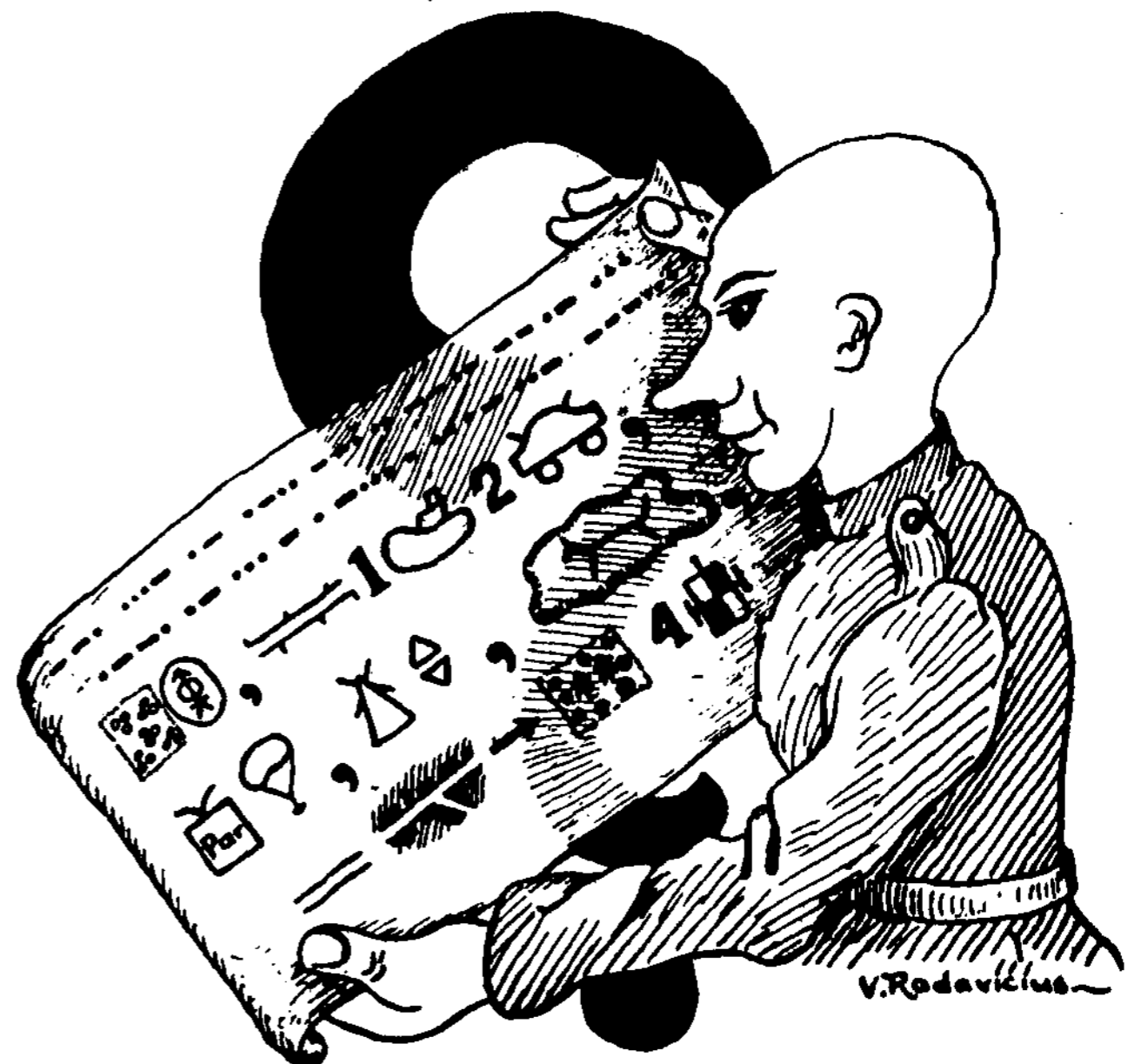
Galvosūkių 20 nr. sprendimas

1) KiParisas. 2) KiOunas. 3) KiLkė. 4) AbIsinija. 5) BūGa. 6) ApOlonas. 7) RuNkelis. 8) ImAtra. 9) AkSelis. = Poligonas.

Gerai išsprendė: 1) v. p. Gelžinis (4 p. p.), 2) v. p. A. Pliauskys (I p. div. št.), 3) v. p. Girnius (1 p. p.), 4) j. p. K. Klinauskas (KPM), 5) eil. VI. Petrauskas (4 p. p.), 6) inv. J. Kerpauskas (R. Pnm.).

Galvosūkis 24 nr.

(Vert. 3 tšk.)

Ogi, kas čia parašyta?

**Kas nenori atsilikti,
Turi „Kari“ susifikti!...**

Šiožinys

LIETUVOS RAUDONOJO KRYŽIAUS BIRŠTONO KURORTAS

Sėkmingai gydo sergančius reumatizmu, podagra, nervų, širdies, skrandžio, kepenų ir moterų įsisenėjusiomis ligomis.

Čia iš senų laikų yra garsūs mineraliniai šaltiniai, dumblo, mineralinės ir angliarūgštės vonios. Kurorte veikia poliklinika su laboratorija ir elektroterapijos kabinetais • Birštone dideli sausi pušynai ir nepaprastai graži gamta vasarotojams teikia ramų ir malonų poilsį. Kasdien parke orkestras. Pigus pragyvenimas. Patogus ir greitas autobusais susisiektimas su Kaunu • Sezonas nuo gegužės mėn. 24 d. iki rugsėjo mėn. 30 d. Nuo sezono pradžios iki birželio mėn. 20 d. ir nuo rugpjūčio mėn. 25 d. iki pabaigos vonių kainos žemesnės. Smulkių žinių duoda Kurorto Valdyba raštu ir telefonu. Tel. 9 nr. (nuo 9 iki 10 val.) • Pažink savo krašto grožį Birštoną.

Akcinė Apdraudimo B-vė

LIETUVOS LLOYDAS

Valdyba Kaune, Laisvės al. 54.
Telef. 195 ir 35-75

Priima apdraudimus:

nuo ugnies — įvairų kilnojamųjų ir nekilnojamųjų turto, fabrikus, gamyklas ir prekes,

nuo vagysčių su įsilaužimu — naminių kilnojamųjų turto, prekes ir pinigines spintas,

stiklus — nuo sudužimo ir trūkimo

Be to, Klaipėdos skyrius, Klaipėdoje Aleksandro g-vė nr. 2, tel. 237, dar draudžia įvairius transportus ir laivus jūrose, upėse ir sauskeliams.

Tikras taupumas:

Daugiausia 4 tubos
per metus

Tokia skalsi yra tik

BALTADANT

— tuba visai šeimai

Hygieniška-malonu-taupu!

Be to, turi gerą skonį ir gerai veikia dantis ir burną

N. Dušnickis

Firma įst. 1899 m.

KAUNAS,

Laisvės al. 35, tel. 670.

Geležies ir plieno dirbiniai.

Įvairių amatų įrankiai. Viskas technikai, staliorystei ir šaltkalvystei.

Statybos medžiaga,

apkaustymai ir kt.

Šilko ir vilnos pramonė

Kauno Audiniai

Gamina

augščiausios rūšies elegantiškas
ir stiprias šilko medžiagas

Atkreipkite dėmesio į medžiagos kraštuose
atspausdintą užrašą

„fabriko „Kauno Audiniai“ gaminy“!

KOOPERACIJOS BANKAS

Kaune, Laisvės al. 62. Savi namai.

KAPITALAS Lt. 3.000.000

Priimami indėliai ir atliekamos
visos bankinės operacijos

Korespondentai Lietuvoje ir užsienyje. Telef. 104, 746